1. Inleiding

In 1996 kreeg VAD van de Vlaamse overheid de opdracht een geïnformatiseerd monitoringsysteem te ontwikkelen. Nadat was gebleken dat het door VAD ontwikkelde registratieprogramma Ginger beantwoordde aan de in de jaren '90 gesignaleerde behoefte aan een gesystematiseerd overzicht van preventieactiviteiten, werd het project Ginger omgezet in een structureel aanbod. De zes aan het begin van het project geformuleerde doelstellingen bleven behouden.
De registratie van preventieactiviteiten gebeurt nog steeds aan de hand van zes standaardcategorieën: sector, detailsector, type, doelgroep, activiteit en detailactiviteit. Deze activiteiten worden in de opbouw van Ginger gekoppeld aan een organisatie, suborganisatie en contactpersoon. Aan het eind van de registratieperiode worden de activiteitengegevens geëxporteerd naar VAD. VAD schrijft op basis van de verwerking van de geëxporteerde data het voorliggende monitoringrapport.

Vanaf dit jaar verschijnt het monitoringrapport in een nieuwe format. De vorm en stijl veranderen. Uit de resultaten van de Gingerevaluatie in 2004 bleek dat er, ondanks een algemene uiting van tevredenheid over de jaarlijkse monitoringrapporten, voldoende suggesties kwamen om het rapport beknopter te maken. Het volume van het rapport bleek een drempel te zijn om het rapport (volledig) te lezen. Vandaar dat VAD ervoor opteert om voortaan een beknopter rapport te schrijven. Het reduceren van het aantal tabellen en cijfers moet ook de leesbaarheid ten goede komen.
Algemeen genomen worden de resultaten minder gedetailleerd in het rapport opgenomen. Bevindingen die gestoeld zijn op een relatief laag aantal activiteiten worden zoveel mogelijk uit het rapport geweerd, omwille van de geringere draagkracht en betrouwbaarheid. Er wordt vooral stilgestaan bij de belangrijkste vaststellingen. Er zal ook meer gefocust worden op evoluties. Het recent gepubliceerde Gingerrapport over de monitoringresultaten in de periode 1999-2003 biedt een goede basis om evoluties verder in kaart te brengen.
Vormelijk zal er in de teksten minder geschermd worden met cijfers en komma's. Er zullen ook minder tabellen en meer grafieken in het rapport staan.

In hoofdstuk 2 wordt het algemene beeld van de Gingermonitoring geschetst: welke alcohol- en drugpreventieactiviteiten vonden waar en met wie plaats? Dat is zowat de kernvraag waaraan het monitoringbeeld wordt opgehangen. Hoofdstuk 3 beschrijft de resultaten per sector en staat stil bij in het oog springende evoluties. Hoofdstuk 4 bevat de synthese van de resultaten uit dit rapport. Naast de algemene bevindingen en de bespreking daarvan wordt een terugkoppeling gemaakt naar de Gingerdoelstellingen en wordt een kijkje in de nabije Gingertoekomst gegund.

Alvorens over te gaan tot de bespreking van de Gingerresultaten nog een gemeend woordje van dank aan alle registrators die in 2004 aan de registratie deelnamen. Hun deelname zorgde er mee voor dat dit monitoringrapport verwezenlijkt kon worden. Hopelijk kan VAD ook in de toekomst beroep doen op hun bereidwilligheid om aan Ginger deel te nemen. Van de preventiewerkers die in 2004 niet deelnamen hopen we dat zij vanaf 2005 (weer) deelnemen.

Veel leesplezier!

2. Algemene resultaten

Aantal geregistreerde preventieactiviteiten

In totaal werden 5.187 activiteiten ingediend bij VAD. Na foutencontrole bleken 5.025 activiteiten bruikbaar. Activiteiten die niet in de verwerking werden opgenomen waren vooral activiteiten die buiten de registratieperiode vielen en activiteiten die niet onder drugpreventie te klasseren zijn (hulpverlening, interne activiteiten, e.d.). De uitvalsgraad ligt met 3,1% iets lager dan de voorbije jaren.

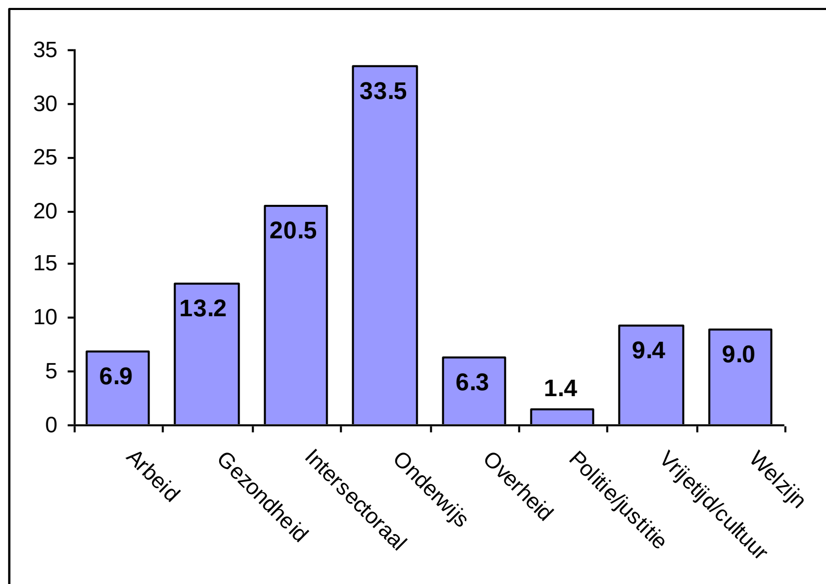
Aantal deelnemende preventieactoren

In 2004 namen 62 preventiewerkers aan de Gingerregistratie deel. Dat zijn er vijf minder dan in 2003. De registrators worden als volgt ingedeeld: 11 lokale preventiewerkers (589 activiteiten), 38 regionale preventiewerkers (3.684 activiteiten) en 13 Vlaamse preventiewerkers (752 activiteiten). Lokale preventieactoren zijn verbonden aan een stad of gemeente of aan een intergemeentelijk initiatief. Meestal gaat het om preventiewerkers die gesubsidieerd worden met federale veiligheidsmiddelen of een vervolg daarop. Toch zijn er ook enkele lokale projecten waarbij het initiatief en de subsidiëring uitgaat van de stad of gemeente zelf. Regionale preventieactoren zijn binnen een regionaal gebied actief. De grote meerderheid van deze groep is als preventiewerker verbonden aan een centrum voor geestelijke gezondheid (CGG). Voorts doen ook enkele provinciale preventie-coördinatoren aan de Gingerregistratie mee. Vlaamse preventieactoren hebben heel Vlaanderen als werkterrein. De meeste registratoren in deze groep zijn verbonden aan de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD). Voorts nemen ook De Sleutel-Preventie en Leefsleutels deel als Vlaamse registrator.
De verhoudingen tussen het aantal registrators per groep blijven zo goed als stabiel. Opvallend is wel de forse terugval van het aandeel activiteiten van de lokale preventiewerkers. De laatste drie jaren zakte dat gradueel van 36,3% in 2002 naar 11,7% in 2004. De oorzaak voor de eerste daling was te wijten aan het sterk dalende aantal lokale registrators in 2003. De oorzaak voor de verdere daling in 2004 ligt vooral bij het wegens organisatorische omstandigheden ontbreken van de registratiedata van een groot netwerk van lokale preventiewerkers. Wetende dat zij vorig jaar meer dan 350 preventieactiviteiten aanleverden, scheelt dit een slok op een borrel. In principe is de niet-deelname van het netwerk eenmalig en geven zij vanaf 2005 de registratiegegevens weer aan VAD door.
Het aandeel van de regionale preventiewerkers stijgt (van 64,9% naar 73,3%) en dat van de Vlaamse preventiewerkers (van 12,8% naar 15,0%) eveneens.

Door het poolen van lokale preventiewerkers in regionale structuren is de scheidingslijn soms moeilijk te trekken. Door federale veiligheidsfondsen of gemeentelijke middelen betaalde preventiewerkers kunnen organisatorisch behoren tot een Centrum Geestelijke Gezondheid. Zij werken dan veeleer vanuit de preventievisie van hun centrum en worden daarom bij de regionale preventiewerkers geplaatst.
Gezien de toenemende trend van pooling en het feit dat preventiewerkers die louter op lokaal vlak werken alsmaar minder in aantal worden, zal het onderling onderscheiden van registratorgroepen gefaseerd worden afgebouwd. In dit monitoringrapport 2004 wordt de verdeling nog gehanteerd, zij het dat er geen grote, directe vergelijkingen tussen de registratorgroepen instaan. Vanaf volgend jaar zal het onderscheid niet meer worden gemaakt.

Een lijst met de namen van de deelnemers per registratorgroep vind je in bijlage B4.

Verdeling preventieactiviteiten over de sectoren

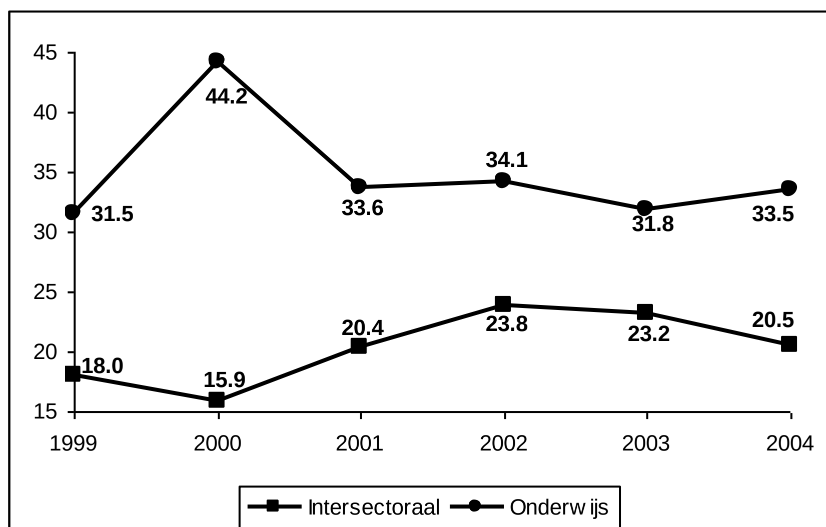

Grafiek 1: aandeel preventieactiviteiten per sector (%)

Traditioneel is de onderwijssector de sterkst bereikte sector, gevolgd door intersectorale samenwerking. Intersectorale samenwerking duidt op activiteiten waarin meerdere sectoren tegelijk samenwerken. De gezondheidssector weet zich nog enigszins boven de andere sectoren uit te tornen. De overige sectoren kennen een aandeel onder 10%. Politie en justitie worden zelfs eerder marginaal betrokken.

Evolutie in het bereiken van de sectoren

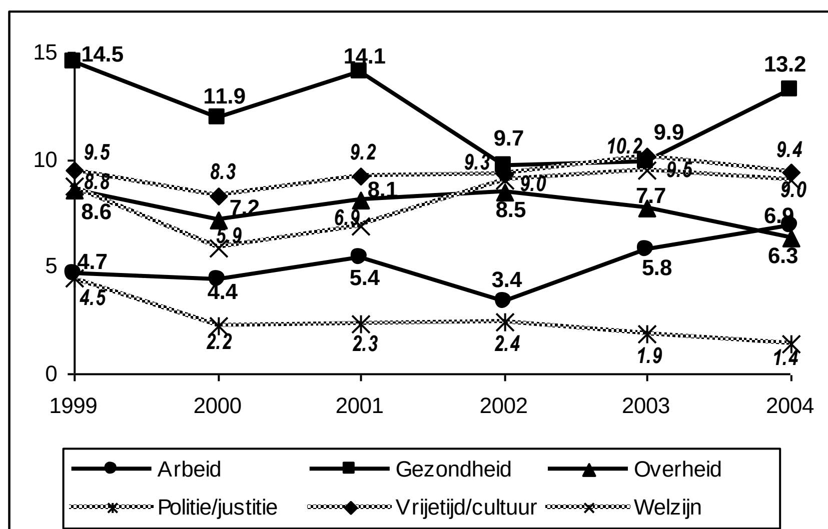
Wegens het grote verschil in aandeel tussen enerzijds de onderwijssector en intersectorale samenwerking en anderzijds de andere sectoren, splitsen we de grafiek in twee stukken op om de evoluties visueel voor te stellen.

Grafiek 2: evoluties in het bereiken van de onderwijssector en intersectorale samenwerking

Grafiek 2 toont dat de onderwijssector, het piekjaar 2000 niet te na gesproken, een vrij stabiel aandeel behoudt over de jaren heen. De oorzaak van de piek in 2000 ligt in de proportioneel zeer sterke toelevering van data door CLB-medewerkers in dat jaar.

Wat de intersectorale samenwerking betreft, zien we evenmin grote schommelingen, maar de curve tussen 2000 en 2004 neemt wel een heuvelachtige vorm aan. Na de stijging tussen 2000 en 2002 is er een lichte achteruitgang merkbaar. De recente achteruitgang is deels te wijten aan de minder sterke deelname van lokale actoren aan Ginger. Lokale actoren hebben steeds relatief meer intersectorale samenwerkingsactiviteiten geregistreerd.

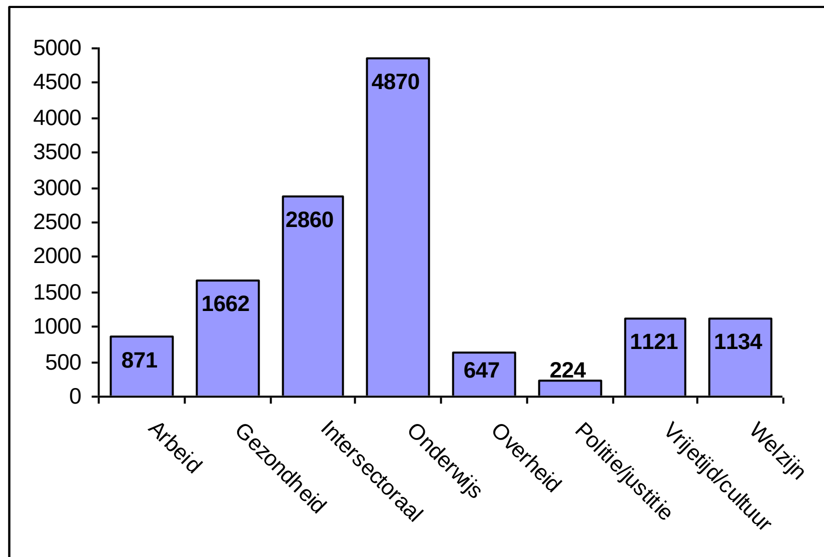

Grafiek 3: evoluties in het bereiken van de andere sectoren

De meeste andere sectoren kennen over de laatste jaren heen bekeken een sterker fluctuerend aandeel. Zo komt de gezondheidssector na een duidelijk dipje in 2002 en 2003 nu pas weer op zijn "oude" niveau terug. Welzijn kende twee jaar eerder al een terugval, maar weet de laatste drie jaren zijn aandeel rond 9% te houden. De curve van de overheidssector lijkt eerder op een uitgestrekte golf, waarbij duidelijk is dat die vanaf 2002 naar beneden gaat. De arbeidssector klimt duidelijk uit het dal van 2002 en politie en justitie ziet ook na de duidelijke terugval van 2000 zijn aandeel verder afbrokkelen. De enige sector die over de jaren heen een stabiel beeld oplevert, is de vrijetijds- en cultuursector.

De hier besproken cijfers en evoluties betreffen enkel de unisectorale resultaten. Het geeft enkel weer in welke mate één bepaalde sector apart bereikt wordt met preventieactiviteiten. Maar in één op vijf activiteiten gaat het om intersectorale samenwerking, m.a.w. om een deelname van meerdere sectoren tegelijk aan een activiteit. Dat betekent ook dat elke sector proportioneel meer deelneemt aan preventieactiviteiten dan deze unisectorale cijfers aangeven. Een deel van de preventieactiviteiten vindt plaats via intersectorale samenwerking. Het totaalbeeld, waarin zowel unisectorale als intersectorale activiteiten in kaart worden gebracht, wordt in hoofdstuk 3 per sector weergegeven.

Tijdsinvestering in de verschillende sectoren

Grafiek 4: totaal aantal uren per sector

Als we de tijdsinvestering per sector bekijken, valt op dat de onderwijssector nog duidelijker de overhand heeft op de andere sectoren. Dat komt omdat een preventieactiviteit in de onderwijssector gemiddeld langer duurt dan in de meeste andere sectoren. Enkel in de sector politie en justitie duurt een activiteit gemiddeld langer. In de overheidssector duurt een activiteit gemiddeld het minst lang. De oorzaken voor de verschillen liggen meestal in de soort activiteiten die in de sectoren worden uitgevoerd. Zo kennen sectoren waar meer vorming plaatsvindt een hogere gemiddelde duur dan sectoren waarin meer overleg en consult/advies plaatsvindt.

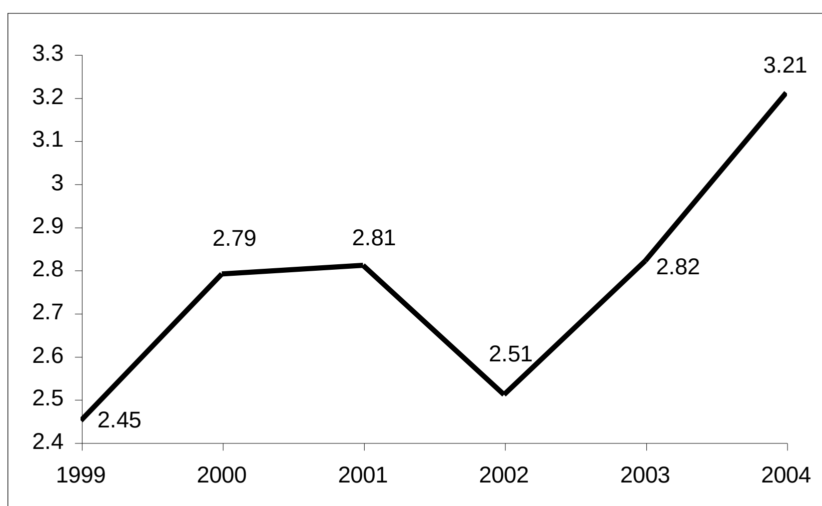
3. Resultaten per sector

3.1. Intersectorale samenwerking

	totaal	
1028 activiteiten	2860,1 uur	Gemiddeld 2 uur en 47 minuten
	vorming	
163 activiteiten	607,7 uur	Gemiddeld 3 uur en 44 minuten
	overleg	
752 activiteiten	1764 uur	Gemiddeld 2 uur en 21 minuten
	consult/advies	
113 activiteiten	488,4 uur	Gemiddeld 2 uur en 53 minuten

Gemiddeld aantal participerende sectoren per activiteit

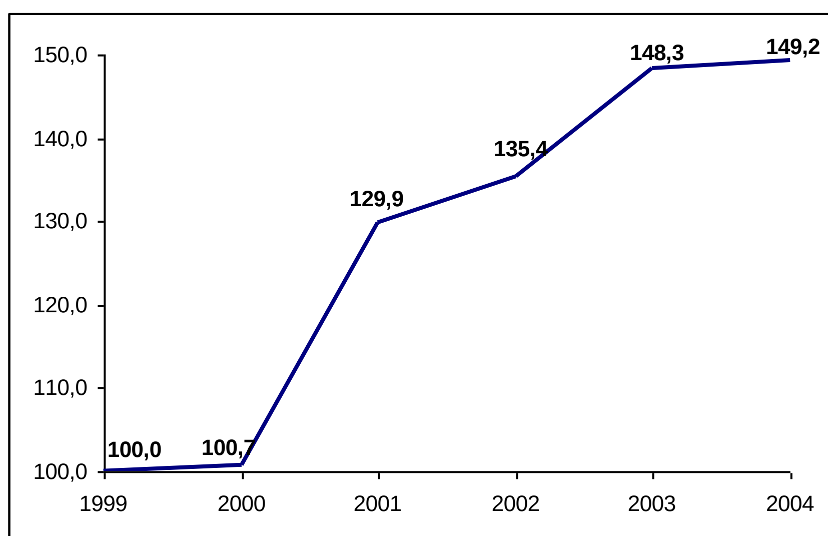
Zoals duidelijk zichtbaar in grafiek 2 (pagina 3) is het aandeel van intersectorale samenwerking tussen 2002 en 2004 licht achteruitgegaan. Anderzijds is over diezelfde periode heen een stijging merkbaar van het aantal sectoren dat aan intersectorale samenwerkingsactiviteiten deelneemt. In 2004 namen gemiddeld 3,21 sectoren deel aan een geregistreerde activiteit in het kader van intersectorale samenwerking. Dat is een behoorlijk hoog gemiddelde, zeker als je het vergelijkt met de vorige jaren.

Grafiek 5: evolutie in het gemiddeld aantal deelnemende sectoren per activiteit

"Minder is meer" als leitmotief voor intersectorale samenwerking

De stijging van het aantal intersectorale samenwerkingsactiviteiten werd in de vorige Gingerrapporten gekoppeld aan de impact van het VAD-concept 'Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in'. Betekent de proportionele afname van intersectorale samenwerking dat het effect van dit concept uitdooft? Vermoedelijk niet, gezien de stijging van het aantal deelnemende sectoren veel goedmaakt. Om dit te kunnen uitmaken, berekenen we een index die zowel het aandeel van intersectorale samenwerking in het geheel als het gemiddeld aantal sectoren per intersectorale samenwerking mee in rekening neemt. Het vermenigvuldigen van beide waarden geeft een indicatieve index, die we de ISS-index zullen noemen. De waarde van de index in 1999 is 100, de evolutie in de volgende jaren wordt op die standaard afgemeten. Grafiek 6 toont de evolutie van de ISS-index tussen 1999 en 2004.

Grafiek 6: evolutie in de ISS-index

Hieruit blijkt dat intersectorale samenwerking duidelijk gestegen is. Trapsgewijs om de twee jaar is er een sterke stijging van de ISS-index. Dat betekent dat over de beschouwde periode heen steeds meer sectoren zijn gaan deelnemen aan intersectorale samenwerking. Het belang van intersectorale samenwerking is over de laatste jaren heen dus met ongeveer 50% gestegen. Er is dus geenszins sprake van een verminderde impact van intersectorale samenwerking in het kader van een lokaal alcohol- en drugbeleid, integendeel. Het lijkt er eerder op dat men intersectorale samenwerking aan het rationaliseren is: minder activiteiten waaraan meer sectoren deelnemen.

Deelname van sectoren aan intersectorale samenwerking

Niet alle sectoren nemen even sterk deel aan intersectorale samenwerking. Tabel 1 geeft weer aan hoeveel intersectorale samenwerkingsactiviteiten elke sector deelnam in 2004. De participatiegraad geeft proportioneel weer in welke mate elke sector aan intersectorale samenwerkingsactiviteiten deelnam.

	Aantal activiteiten	**Participatiegraad (%)**
Algemene bevolking	268	26,1%
Andere	45	3,5%
Arbeid	49	4,8%
Gezondheid	606	58,9%
Onderwijs	375	36,5%
Overheid	690	67,1%
Politie/justitie	394	38,3%
Vrijetijd en cultuur	262	25,5%
Welzijn	609	59,2%
TOTAAL	(n=1.028)	

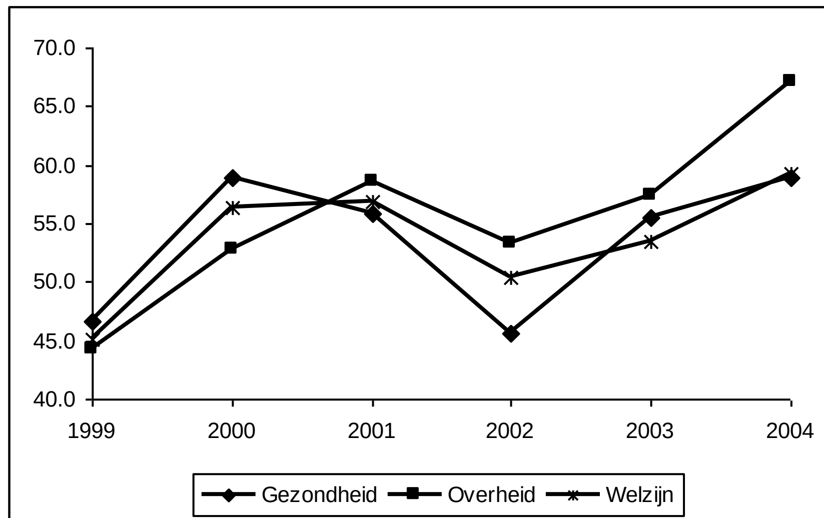
Tabel 1: aantal en aandeel activiteiten in intersectorale samenwerking per sector

Drie sectoren nemen aan een meerderheid van alle activiteiten in het kader van intersectorale samenwerking deel: overheid, welzijn en gezondheid. Twee sectoren nemen aan ruim een derde van intersectorale activiteiten deel: politie en justitie en onderwijs. De vrijetijds- en cultuursector participeert aan één op vier activiteiten. Enkel arbeid is een sector die zo goed als niet op intersectorale samenwerking present is.

De algemene bevolking is geen sector maar staat ook onder intersectorale samenwerking vermeld. Een kwart van de intersectorale activiteiten vindt plaats met/naar de algemene bevolking.

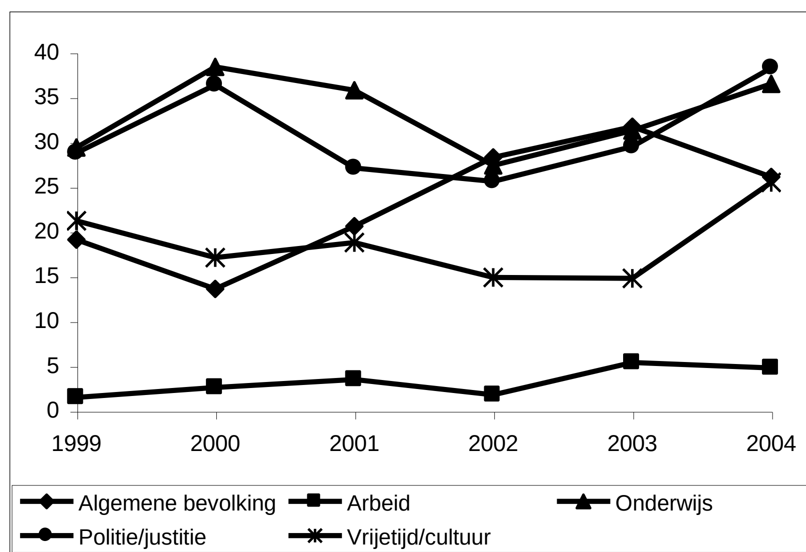
Vrij vaste verhoudingen tussen de sectoren

Drie sectoren steken inzake participatie aan intersectorale samenwerking ver boven de andere uit: overheid, gezondheid en welzijn. Vraag is of dat een recente evolutie is en of de verhoudingen tussen deze "grote drie" steeds dezelfde waren.

Grafiek 7: evolutie in participatiegraad 1999-2004 (gezondheid, overheid, welzijn)

Op de eerste vraag kan ontkennend worden geantwoord. Leg de grafieken 7 en 8 naast elkaar en je ziet dat de drie sectoren steeds ruim afstand namen van de rest. Grafiek 7 geeft daarnaast ook een beeld van de evolutie in de participatiegraad voor deze drie sectoren. Opvallend is dat ze elkaar goed volgen: als één sector meer of minder intensief aan intersectorale samenwerking deelneemt, geldt dit in regel ook voor de andere. Enige uitzondering is 2001. Dat jaar geldt als scharniermoment in de wijzigende hiërarchie: voortaan zal de overheidssector de meest nadrukkelijke participatie aan intersectorale samenwerking voor zijn rekening nemen. In 2004 tekent zich voor het eerst zelfs een meer duidelijke afstand af. Dit brengt een proces in beeld waarbij de gezondheidssector sterker betrokken was bij de opstart van intersectorale samenwerking, waarna deze rol langzaamaan wordt overgenomen door (lokale) overheden.

Grafiek 8 : evolutie in participatiegraad 1999-2004 (overige sectoren)

Grafiek 8 geeft de onderlinge verhoudingen tussen de minder intersectoraal georiënteerde sectoren weer. Als we naar de sectoren kijken, zien we in grote lijnen eveneens gelijklopende golfbewegingen. Eén lijn lapt de synchrone harmonie aan zijn laars, maar het betreft dan ook geen sector: algemene bevolking kent tussen 2000 en 2003 een continue groei alvorens in 2004 een terugval te kennen.

Intersectorale samenwerking: een zaak voor intermediairen

Intermediairen nemen deel aan ruim de helft van de intersectorale samenwerkings-activiteiten. Dat is iets meer dan de voorgaande jaren. Het bestuursniveau is in ongeveer één op vier activiteiten betrokken partij, ook al iets meer dan de vorige jaren. De doelgroepen preventiewerkers[1] en cliëntsystemen nemen aan één op vijf activiteiten deel, wat neerkomt op een lichte daling. Al bij al zijn de verhoudingen dus in stand gebleven.

Een overlegplaats bij uitstek

Overleg heeft bij intersectorale samenwerking duidelijk de bovenhand. Driekwart van de activiteiten gaat over overleg. Ruim vier op tien overlegactiviteiten gaan over uitwisseling en afstemming. Ruim een kwart omvat werkgroepparticipatie. Concept- en materiaalontwikkeling komt ook nog duidelijk uit de verf. Andere detailactiviteiten komen minder aan bod[2].

Een zesde van alle activiteiten in het kader van intersectorale samenwerking betreft vormingsactiviteiten. Het gros daarvan gaat over attitude en informatie. Informatieoverdracht komt ook nog zichtbaar in beeld. De andere detailactiviteiten komen zo goed als niet voor.

Eén op negen intersectorale samenwerkingsactiviteiten gaat over consult en advies. Adviesgesprekken zijn de meest voorkomende detailactiviteit. Ook supervisie komt nog goed aan bod, voor de andere detailactiviteiten is dat minder het geval.

Overleg met intermediairen en bestuur, vorming met cliëntsystemen

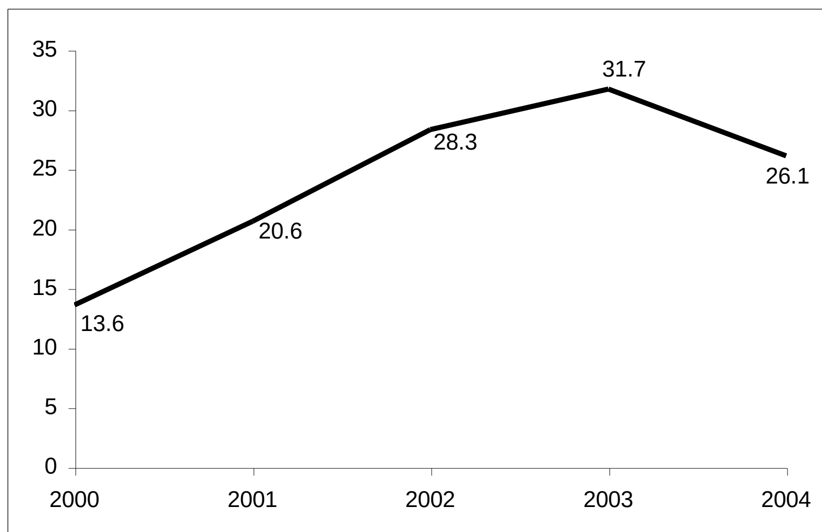
Met de doelgroepen intermediairen en bestuursniveau vinden in het kader van intersectorale samenwerking bijna alleen overlegactiviteiten plaats. Uitwisseling en afstemming is naar beide doelgroepen manifest aanwezig, naar het bestuursniveau komt ook werkgroepparticipatie vrij vaak aan bod. Naar cliëntsystemen (vnl. de bevolking) ligt de nadruk op vorming, waarbij de focus quasi uitsluitend op attitude en informatie ligt.

Een geval apart: algemene bevolking

Naast de genoemde sectoren is er ook nog de algemene bevolking. Deze niet in een sector te vatten categorie werd in Ginger bij intersectorale samenwerking geplaatst. Opmerkelijk is dat de algemene bevolking na 1999 alsmaar meer bereikt werd in de preventieactiviteiten. Als we de proportionele aanwezigheid van de algemene bevolking binnen intersectorale samenwerking bekijken (grafiek 9), zien we een aanhoudende stijging tot 2003 om dan in 2004 voor het eerst op een minder hoog aandeel terug te vallen.

[1] Wat als doelgroep"intermediair" wordt omschreven, kan ook preventiewerkers omvatten. Het is namelijk zo dat de categorie "preventiewerkers" enkel wordt gekozen als er uitsluitend professionele preventiewerkers deelnemen. Van zodra naast preventiewerkers ook andere categorieën (bv. bestuursniveau) deelnemen, worden de preventiewerkers herbenoemd tot "intermediairen".

[2] Een indeling van de detailactiviteiten, met een korte omschrijving erbij is te vinden in bijlage B2.

Grafiek 9 : evolutie in participatiegraad van de algemene bevolking 2000-2004

Vorming, overleg en consult en advies met de doelgroep cliëntsysteem komt bijna evenwaardig voor. De enige andere combinatie van soort activiteit en doelgroep die duidelijk zichtbaar in de resultaten aanwezig is, is overleg met intermediairen.

Meer intersectorale samenwerking bij lokale actoren, meer bevolking bij regionale actoren

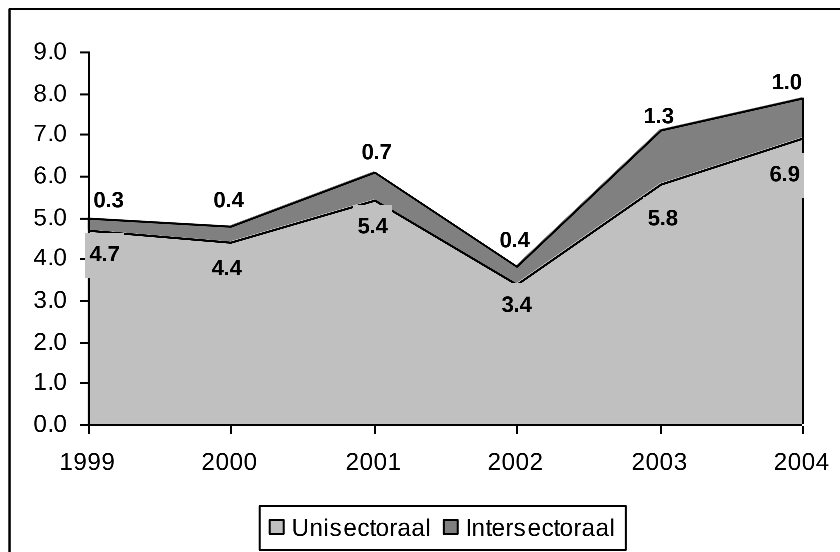
Als we de drie registratorgroepen vergelijken, valt op dat lokale preventieactoren meer aan intersectorale samenwerking participeren dan de regionale en Vlaamse actoren. Bij de groep regionale actoren komt het aandeel van intersectorale samenwerking ongeveer overeen met dat van de hele groep registrators[3]. Opvallend is wel dat bij de regionale actoren de welzijnssector nog sterker dan algemeen aan intersectorale samenwerking participeert en dat de bevolking beduidend sterker wordt bereikt dan door de andere registratorgroepen. Bij de Vlaamse actoren ligt het aandeel intersectorale samenwerking duidelijk lager. Opvallend is wel de nog hogere participatie van de sectoren gezondheid en overheid aan intersectorale samenwerking. Deze twee sectoren zijn in bijna alle intersectorale samenwerkingsactiviteiten van Vlaamse registrators aanwezig.

[3] Dat is op zich niet verwonderlijk, aangezien de regionale actoren instaan voor driekwart van alle in Ginger geregistreerde preventieactiviteiten.

3.2. Arbeid

totaal		
345 activiteiten	870,7 uur	Gemiddeld 2 uur en 31 minuten
vorming		
114 activiteiten	514,6 uur	Gemiddeld 4 uur en 31 minuten
overleg		
128 activiteiten	230,0 uur	Gemiddeld 1 uur en 48 minuten
consult/advies		
103 activiteiten	126,1 uur	Gemiddeld 1 uur en 13 minuten

Arbeidssector vooral unisectoraal bereikt
In 2004 participeert de arbeidssector aan 7,9% van alle geregistreerde preventieactiviteiten: 6,9% binnen de sector zelf en 1,0% via intersectorale samenwerking. De arbeidssector wordt dus zo goed als volledig bereikt via de unisectorale weg. Dat betekent dat de arbeidssector slechts sporadisch deelneemt aan intersectorale samenwerking. Dat is geen nieuw fenomeen. In grafiek 10 zien we de evolutie over de jaren heen.

Grafiek 10 : evolutie in de verhouding unisectorale/intersectorale activiteiten in de arbeidssector

Hieruit blijkt dat intersectorale samenwerking nooit sterk het aandeel van de arbeidssector bepaalde, ook al is er op dat vlak enige stijging merkbaar in de laatste twee jaren. Wat wel opvalt, is dat er -het dipjaar 2002[4] niet te na gesproken- een lichte stijging van het algemene aandeel van de arbeidssector merkbaar is vanaf 2000. De arbeidssector komt met andere woorden beetje bij beetje manifester op de preventiekaart.

Private arbeidsorganisaties komen meer in de picture
De preventieactiviteiten in de arbeidssector werden de laatste jaren vrij mooi verdeeld tussen de private en de overheidsorganisaties. Vorig jaar was er een licht overwicht van de overheidssettings, in 2004 zien we dat de balans dan weer overhelt naar de private sector. De helft van de activiteiten vindt plaats in privé-arbeidsorganisaties. Driekwart daarvan vindt in de profit plaats, het overige kwart in de social profit. De helft van de preventieactiviteiten in de profit vinden plaats in organisaties met meer dan 500 werknemers.

[4] In 2002 nam een regionale preventiewerker, die vrij sterk in de arbeidssector actief is, wegens technische problemen niet deel aan de Gingerregistratie, waardoor het aandeel van de sector gevoelig daalde.

Ruim een derde van de activiteiten in de arbeidssector vindt in overheidsorganisaties plaats. Eén op zes activiteiten vindt met meerdere detailsectoren plaats, waarbij het aandeel van overheid, profit en social profit ongeveer even groot is.

Intermediairen als speerpunt

In tweederde van de preventieactiviteiten in de arbeidssector nemen intermediairen deel. Over de laatste twee jaren heen stijgt hun participatiegraad van ongeveer de helft naar tweederde. Voorts is ook het bestuursniveau nog vrij goed vertegenwoordigd, met name in ruim een kwart van de activiteiten. Dat is een licht herstel na de zware achteruitgang in 2003. Cliëntsystemen en preventiewerkers komen amper aan bod.

Alle soorten preventieactiviteit evenredig aan bod

Opvallend is dat geen enkele soort preventieactiviteit er uitsteekt. Overleg, vorming en consult/advies vinden ongeveer even vaak plaats. Overleg in de arbeidssector omvat vaker projectbegeleiding. De andere detailactiviteiten komen minder sterk tot uiting. Vorming wordt sterk bepaald door attitude en informatie en informatieoverdracht. Ook vaardigheidstraining komt nog vrij vaak voor. Consult en advies krijgt vooral vorm dankzij adviesgesprekken. Voorts vindt nog een aantal consulting en consultatie-activiteiten plaats.

Welke activiteit met wie?

Overleg vindt het meest met intermediairen plaats. Het gaat dan vooral om projectbegeleiding, maar ook introductie en kennismaking komt nog sterk tot uiting. Ook het bestuursniveau wordt nog relatief goed bereikt via overleg. Echt uitspringende detailactiviteiten zijn daarin niet te onderkennen.

Vorming is zo goed als volledig naar intermediairen gericht, waarbij vooral attitude en informatie en informatieoverdracht het plaatje inkleuren. De weinige vormingsactiviteiten die naar het bestuursniveau uitgaan, zijn sterk op attitude en informatie gericht; die naar cliëntsystemen zowel naar attitude en informatie als naar informatieoverdracht.

Consult- en adviesactiviteiten vinden, naast de obligate doelgroep intermediairen (vnl. adviesgesprekken en consultaties), relatief vaak plaats met het bestuursniveau. Het gaat dan vooral om adviesgesprekken.

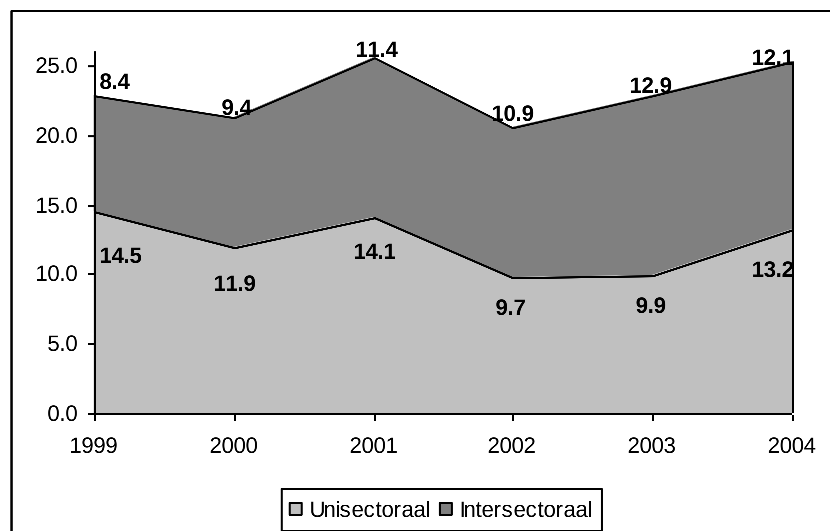
Vlaamse actoren het bedrijvigst

De arbeidssector wordt in bijna één op acht preventieactiviteiten van de Vlaamse actoren bereikt. Dat aandeel ligt een stuk hoger dan het algemene. Anderzijds wordt de arbeidssector zo goed als niet bereikt door de lokale preventieactoren.

3.3. Gezondheid

totaal		
662 activiteiten	1.662,0 uur	Gemiddeld 2 uur en 31 minuten
vorming		
119 activiteiten	330,1 uur	Gemiddeld 2 uur en 46 minuten
overleg		
504 activiteiten	1232,3 uur	Gemiddeld 2 uur en 27 minuten
consult/advies		
39 activiteiten	99,7 uur	Gemiddeld 2 uur en 33 minuten

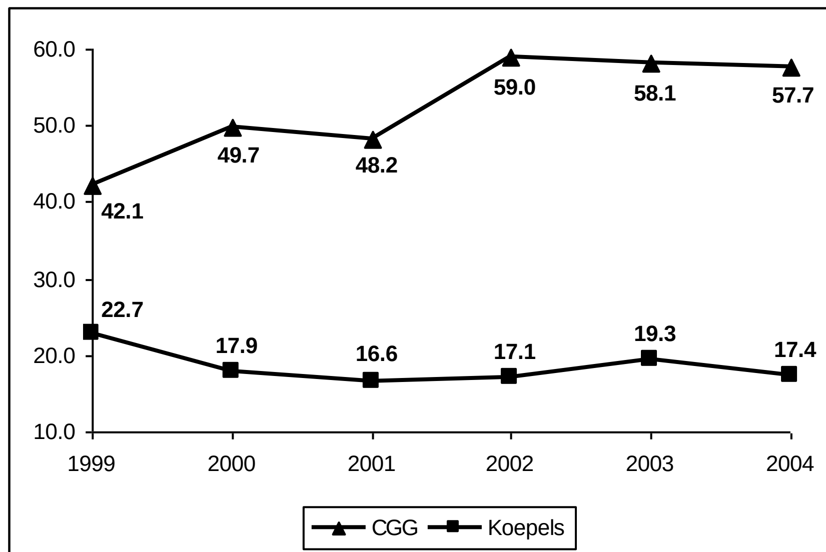
Intersectorale samenwerking als evenwaardige input
De gezondheidssector neemt in 2004 deel aan 25,3% van alle geregistreerde preventieactiviteiten: 13,2% binnen de eigen sector en 12,1% via intersectorale samenwerking. Zoals in hoofdstuk 3.1 al beschreven werd, is de sector gezondheid één van de belangrijkste betrokkenen in intersectorale samenwerking. Dat verhoogt het aandeel van de gezondheidssector in het totale aantal preventieactiviteiten.

Grafiek 11 : evolutie in de verhouding unisectorale/intersectorale activiteiten in de gezondheidssector

Grafiek 11 toont dat intersectorale samenwerkingsactiviteiten altijd een belangrijk stuk van de preventiekoek innamen. Tot 2001 had het aandeel van unisectorale activiteiten de bovenhand. In 2002 en 2003 worden de rollen omgedraaid, om in 2004 weer een licht overwicht van unisectorale activiteiten te krijgen. Als we de som van de aandelen van unisectorale en intersectorale activiteiten beschouwen, komen we over de laatste jaren heen steeds aan een participatiegraad die zich in de grootteorde van 20% à 25% situeert.

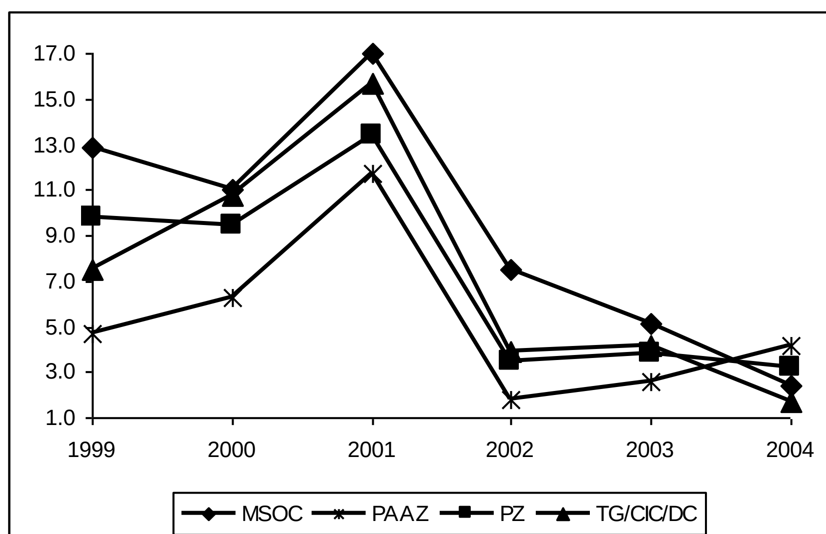
Centra Geestelijke Gezondheidszorg als hoofdrolspeler
De Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) zijn vanouds veruit de meest betrokken detailsector geweest in preventieactiviteiten binnen de gezondheidssector. Dat komt onder andere omdat deze centra alcohol- en drugpreventiewerkers herbergen, die als groep de belangrijkste spelers op het terrein zijn. Zij zijn belangrijke aanspreekpunten en samenwerkingspartners voor andere actoren in de alcohol- en drugpreventie.
Op ruime afstand kwamen de koepels in de gezondheidssector steeds als tweede belangrijkste detailsector naar voor, met VAD als meest gesolliciteerde koepel.

Grafiek 12 : evolutie in het aandeel van de detailsectoren CGG en koepels

Opmerkelijk is dat het aandeel van de CGG's, dat in 1999 al hoog lag, nadien nog tot 2002 steeg, om dan te stabiliseren. CGG's zijn in zes op tien preventieactiviteiten binnen de gezondheidssector betrokken partij.
De koepels in de gezondheidssector kenden tussen 1999 en 2000 een achteruitgang, maar bleven sindsdien vrij stabiel. Deze detailsector is op één op zes preventieactiviteiten in de gezondheidssector aanwezig.

Hulpverlenende instanties minder manifest aanwezig in de registratie
Als we de Gingerresultaten van 2004 bekijken, zien we dat de detailsectoren uit de gezondheidssector die rond hulpverlening actief zijn, eerder uitzonderlijk worden bereikt. Nochtans is dat ooit anders geweest.

Grafiek 13 : evolutie in het aandeel van de hulpverlenende detailsectoren in de gezondheidssector

De lijnen in de grafiek tonen duidelijk dat de betrokkenheid van hulpverlenende detailsectoren steeg tussen 1999 en 2001 om nadien een flinke duik te nemen. Nadien konden de psychiatrische instanties zich wat herstellen. Het aandeel van zowel medisch-sociale opvangcentra (MSOC) als van therapeutische gemeenschappen/crisisinterventie-centra/dagcentra (TG/CIC/DC) bleef zakken.

Prominente rol voor preventiewerkers

In tegenstelling tot de meeste andere sectoren, waarin de doelgroep intermediairen met afstand de sterkst bereikte doelgroep is, liggen de verhoudingen tussen de doelgroepen veel dichter bij elkaar in de gezondheidssector. Ook hier zijn intermediairen de meest bereikte doelgroep, goed voor een deelname aan iets minder dan de helft van de activiteiten. Maar de doelgroep preventiewerkers komt ook goed aan bod, met name in bijna vier op tien activiteiten. Dat komt omdat in deze sector heel wat alcohol- en drugpreventiewerkers actief zijn, vooral in de CGG's en op VAD.

De doelgroepen bestuursniveau en cliëntsystemen worden in ongeveer één op zes activiteiten bereikt.

Overleg is de regel

De gezondheidssector is een sterk overleggeoriënteerde sector. Ruim driekwart van alle activiteiten betreft overleg. In een meerderheid van de gevallen staan uitwisseling en afstemming op de agenda. Voorts wordt er vrij veel geïnvesteerd in concept- en materiaalontwikkeling en in voorbereiding. Opvallend is dat introductie en kennismaking zo goed als niet plaatsvindt. Dit lijkt aan te tonen dat de actoren in deze sector goed gekend zijn/elkaar goed kennen. Dat is allicht deels te wijten aan het frequent voorkomen van permanent, structureel preventieoverleg, zowel regionaal als op Vlaams niveau (i.c. het VAD-preventieteam).

Eén op zes activiteiten houdt vorming in, vooral aangaande attitude en informatie. Ook vaardigheidstraining komt nog vrij veel voor. Consult en advies is eerder uitzonderlijk. Als dit al plaatsvindt, gaat het meestal om intervisie.

Overleg met intermediairen en preventiewerkers als kernactiviteiten

Wie de vorige twee subhoofdstukken las, voelde de inhoud van de titel al aankomen. Telkens een derde van de preventieactiviteiten in de gezondheidssector gaat over overleg met preventiewerkers en overleg met intermediairen. Andere combinaties komen veel minder voor. Ongeveer één op tien activiteiten omvat vorming ten aanzien van intermediairen, de rest komt nog minder frequent voor.

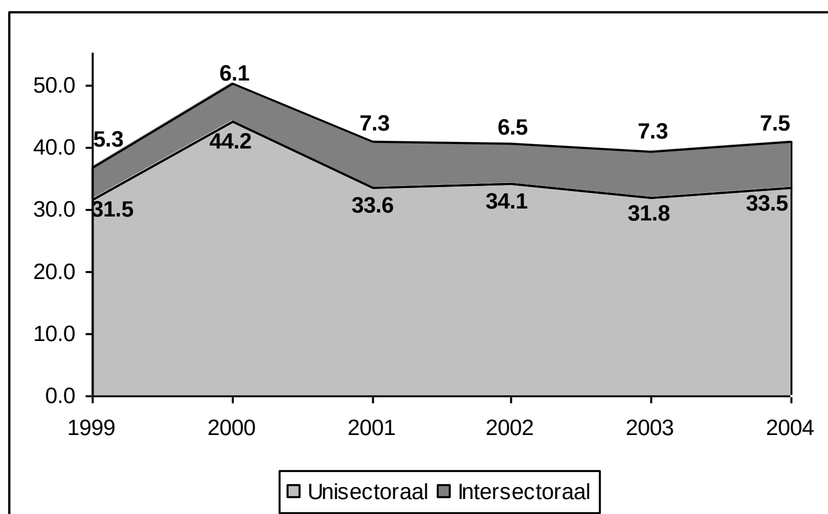
Het werkterrein van regionale en Vlaamse actoren

De regionale en Vlaamse preventieactoren zijn vrij bedrijvig in de gezondheidssector. Dat kan van de lokale preventieactoren niet echt gezegd worden; zij werken beduidend minder unisectoraal met de gezondheidssector. De regionale actoren werken nog meer dan gemiddeld met de detailsector CGG samen. De Vlaamse actoren werken niet alleen op een directe manier met de gezondheidssector samen, in bijna al hun intersectorale samenwerkingsactiviteiten is de gezondheidssector betrokken.

3.4. Onderwijs

totaal		
1.684 activiteiten	4869,7 uur	Gemiddeld 2 uur en 54 minuten
vorming		
806 activiteiten	3155,2 uur	Gemiddeld 3 uur en 55 minuten
overleg		
712 activiteiten	1368,6 uur	Gemiddeld 1 uur en 55 minuten
consult/advies		
166 activiteiten	345,9 uur	Gemiddeld 2 uur en 5 minuten

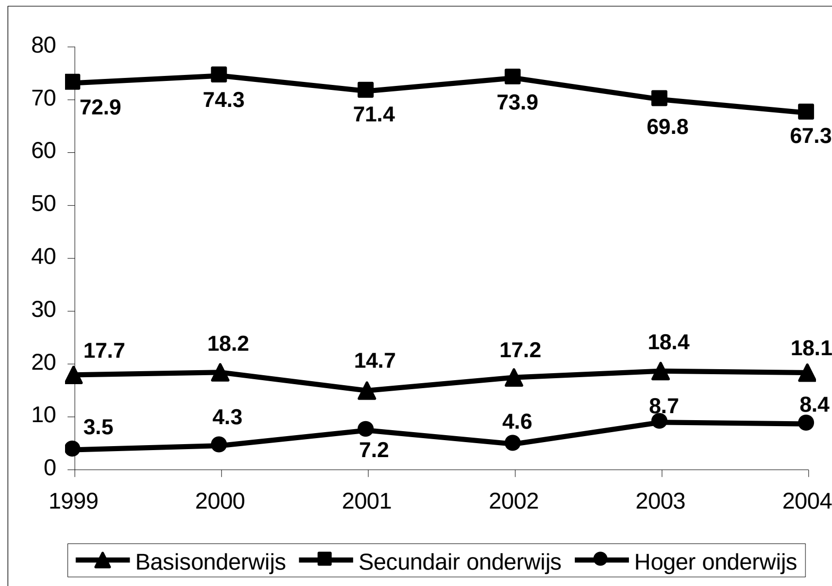
Eerder binnen de sector dan in samenwerking met andere sectoren
In 2004 heeft de onderwijssector een aandeel van 41,0% in de geregistreerde alcohol- en drugpreventieactiviteiten in Vlaanderen: 33,5% via unisectorale activiteiten en 7,5% via intersectorale samenwerking.
Grafiek 1 gaf aan dat de onderwijssector duidelijk de meest bereikte sector was. Maar naast deze unisectorale weg participeren sectoren ook via intersectorale samenwerking. Als we het aandeel van de onderwijssector bekijken op basis van beide participatiekanalen, dan zien we dat die niet veel hoger ligt dan bij enkel de unisectorale. Met andere woorden, de onderwijssector participeert veel minder aan preventieactiviteiten via de intersectorale weg.
Meer nog, daardoor wordt de dominantie van de onderwijssector al een stuk kleiner. Terwijl de onderwijssector unisectoraal verhoudingsgewijs 2,5 keer meer deelnam aan alcohol- en drugpreventieactiviteiten dan de gezondheidssector (33,5% t.o. 13,2%), zien we dat die verhouding wordt herleid tot een factor 1,6 als we ook de intersectorale samenwerking mee in beeld nemen (41,0% t.o. 25,3%).

Grafiek 14 : evolutie in de verhouding unisectorale/intersectorale activiteiten in de onderwijssector

De ongelijke verhoudingen tussen unisectorale en intersectorale activiteiten in de onderwijssector is geen nieuw fenomeen, zoals blijkt uit grafiek 14. Het aandeel intersectorale activiteiten is maar een fractie van dat van de unisectorale activiteiten. Na 1999 wordt de donkere band wel een beetje breder, wat wijst op een lichte toename van intersectorale samenwerking.
Intersectorale samenwerking komt dan wel niet veel voor, binnen de onderwijssector heeft wel vrij veel supralokaal overleg plaats, bijvoorbeeld in de vorm van interscholenoverleg of binnen een scholengroep. Dat wordt dan als een activiteit in de onderwijssector geregistreerd en niet als intersectorale samenwerking.
Vanaf 2001 zien we dat het totale aandeel van de onderwijssector, zijnde de som van unisectorale en intersectorale activiteiten, zo goed als constant blijft rond 40%.

Secundair onderwijs in het voetlicht
Het secundair onderwijs wordt in tweederde van de alcohol- en drugpreventieactiviteiten in de onderwijssector bereikt. Het basisonderwijs is betrokken partij in ruim een zesde van de activiteiten. Hoger onderwijs is in één op twaalf activiteiten aanwezig. De andere detailsectoren worden nog minder bereikt.

Grafiek 15 : evolutie in het aandeel van drie grote detailsectoren in de onderwijssector

Grafiek 15 toont dat er al bij al geen duidelijke verschuivingen zijn over de jaren heen. Als er al evoluties zijn, zijn die eerder beperkt: de lichte daling van het secundair onderwijs vanaf 2002 en de lichte stijging van het hoger onderwijs vanaf datzelfde jaar zijn zowat de meest in het oog springende evoluties. Toch zijn dat evoluties die in de volgende monitoringrapporten in het oog zullen gehouden worden. In dit kader werd in het verleden al meermaals een pleidooi gehouden om binnen de onderwijssector meer te investeren in minder goed bereikte detailsectoren, zoals het hoger onderwijs en de ouderverenigingen. Laatstgenoemde wordt nog steeds uiterst beperkt bereikt, maar voor het hoger onderwijs is er toch al enige beterschap merkbaar.
Het aandeel van de detailsector basisonderwijs is, op een lichte inzinking in 2001 na, stabiel gebleven.

De grote onderwijsvormen in het secundair onderwijs proportioneel bereikt
ASO is de onderwijsvorm uit het secundair onderwijs die het meest aan alcohol- en drugpreventieactiviteiten deelneemt, met name in bijna zes op tien activiteiten. TSO neemt aan iets meer dan de helft van de preventieactiviteiten in het onderwijs deel, voor BSO is dat aan iets minder dan de helft. De onderlinge verhoudingen in de participatie aan alcohol- en drugpreventieactiviteiten komen goed overeen met die van het aantal leerlingen in die onderwijsvormen.

De kleine onderwijsvormen in het secundair onderwijs kennen een merkelijk lagere participatiegraad, maar toch worden zij -in verhouding tot hun aandeel leerlingen binnen de leerlingenpopulatie in het Vlaams onderwijs- proportioneel sterker bereikt. Het deeltijds beroepssecundair onderwijs is in één op vijf activiteiten in de onderwijssector betrokken partij, het BUSO in één op zes activiteiten en het KSO in één op negen activiteiten.

Detailsectoren in basisonderwijs en hoger onderwijs
In het basisonderwijs gaan veruit de meeste activiteiten uit naar het lager onderwijs. Het kleuteronderwijs en het buitengewoon lager onderwijs (BLO) worden duidelijk minder bereikt.
In het hoger onderwijs is de aandacht iets evenrediger verdeeld tussen de detailsectoren. Het hoger niet-universitair onderwijs neemt aan driekwart van de alcohol- en preventieactiviteiten in

het hoger onderwijs deel. Het universitair onderwijs participeert aan bijna vier op tien preventieactiviteiten in het hoger onderwijs.

Niet alleen intermediairen maar ook cliëntsysteem als voorname doelgroep

Zoals in de meeste sectoren zijn ook hier intermediairen de voornaamste doelgroep. Zij participeren aan zes op tien preventieactiviteiten in de onderwijssector. Een andere doelgroep die opvallend vaak bereikt wordt, zijn de cliëntsystemen. Het gaat vooral om leerlingen maar ook om ouders. Cliëntsystemen nemen aan één op drie activiteiten deel, wat een veel hoger aandeel is dan in de meeste andere sectoren.

Het bestuursniveau wordt slechts zelden bereikt, in nog geen 5% van de activiteiten. Ook preventiewerkers komen in dezelfde grootteorde aan bod, maar daarbij hoort de bedenking dat er in het onderwijs (zo goed als) geen professionele preventiewerkers zijn.

Dé vormingssector bij uitstek

Bijna de helft van alle alcohol- en drugpreventieactiviteiten in de onderwijssector bestaat uit vormingsactiviteiten. Het gaat dan vooral om vorming op het vlak van attitude en informatie. Vaardigheidstraining en informatieoverdracht komen nog vrij vaak voor.

Overleg is goed voor vier op tien preventieactiviteiten in de onderwijssector. Voorbereidend overleg vormt de hoofdmoot. Werkgroepparticipatie en uitwisseling en afstemming vinden ook nog vrij vaak plaats. Projectbegeleiding, concept- en materiaalontwikkeling en introductie en kennismaking komen duidelijk minder aan bod.

Consult- en adviesactiviteiten zijn goed voor een tiende van de activiteiten in het onderwijs. Consulting en adviesgesprekken komen het sterkst aan bod.

Vorming met cliëntsystemen; overleg en vorming met intermediairen

Vormingsactiviteiten met cliëntsystemen (vooral leerlingen maar ook ouders) en zowel overleg als vorming met intermediairen vormen de drie kernactiviteiten binnen de onderwijssector. Deze drie combinaties geven inhoud aan acht op tien preventieactiviteiten. Andere combinaties van doelgroepen met soorten activiteit maken minder dan 5% uit.

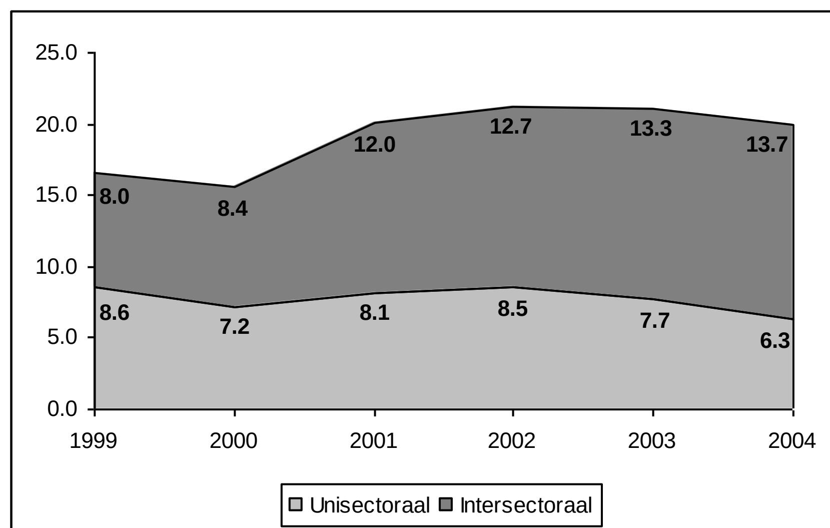
Vlaamse actoren zijn iets meer bij de les

Alle registratorgroepen zijn duidelijk het actiefst in de onderwijssector. Dat geldt nog iets meer voor de Vlaamse actoren dan voor de lokale en regionale actoren. De Vlaamse actoren hebben ook het meest specifieke profiel als het aankomt op werken met detailsectoren. Zo gaat in de onderwijssector de helft van de activiteiten uit naar het basisonderwijs, terwijl het secundair onderwijs het moet stellen met een betrokkenheid in “maar” een derde van de activiteiten. Oorzaak voor deze verhouding is de grote investering die De Sleutel-Preventie doet in het basisonderwijs. Ook het hoger onderwijs komt meer op de voorgrond bij de Vlaamse actoren. De oorzaak daarvan ligt bij de grotere input van VAD-medewerkers.

3.5. Overheid

totaal		
315 activiteiten	646,5 uur	Gemiddeld 2 uur en 3 minuten
vorming		
27 activiteiten	95,4 uur	Gemiddeld 3 uur en 32 minuten
overleg		
204 activiteiten	413,6 uur	Gemiddeld 2 uur en 2 minuten
consult/advies		
84 activiteiten	137,5 uur	Gemiddeld 1 uur en 38 minuten

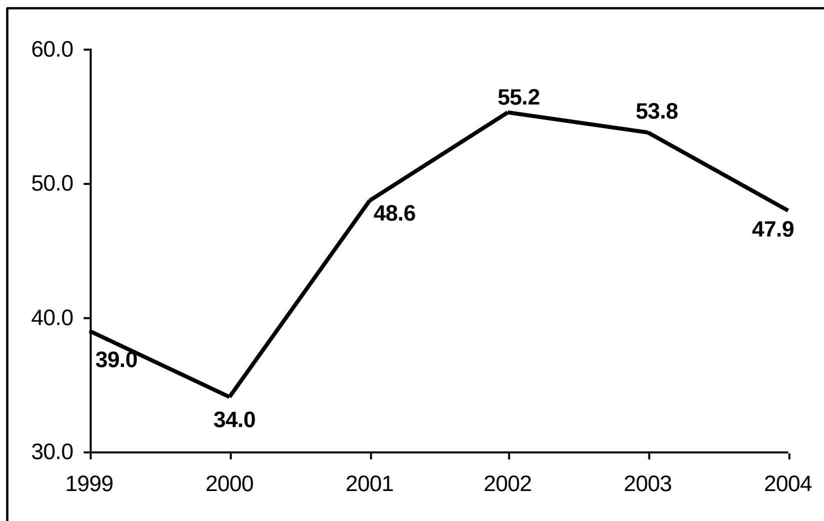
Verankering via intersectorale samenwerking
In 2004 neemt de overheidssector deel aan 20,0% van alle met Ginger geregistreerde alcohol- en drugpreventieactiviteiten: 6,3% binnen de eigen sector en 13,7% via intersectorale samenwerking.

Grafiek 16 : evolutie in de verhouding unisectorale/intersectorale activiteiten in de overheidssector

Grafiek 16 geeft duidelijk aan dat het gezamenlijke aandeel van de overheidssector na 2000 duidelijk stijgt om dan nadien vrij stabiel rond 20% te blijven hangen. De stijging van het aandeel komt op naam van intersectorale samenwerking. Terwijl in 1999 de verhouding tussen intersectorale activiteiten en unisectorale activiteiten rond 1:1 lag, evolueert die elk jaar sterker naar de 2:1-verhouding in 2004.
Dat intersectorale samenwerking het gros van de betrokkenheid van de overheidssector uitmaakt, sluit aan bij de centrale rol die overheden spelen in het opzetten van overleg en van intersectorale samenwerking, vooral op lokaal vlak. In het kader van een lokaal alcohol- en drugbeleid spelen overheden een belangrijke initiërende, coördinerende en ondersteunende rol.

Lokale overheden als belangrijkste partner
Bijna de helft van alle preventieactiviteiten in de overheidssector vindt met lokale overheden plaats. Tweederde van de activiteiten met lokale overheden loopt via gemeentelijke preventiediensten.
Om te zien of het bereik van lokale overheden steeds zo sterk is geweest, bekijken we het aandeel van deze detailsector over de laatste jaren heen. Grafiek 17 toont de vrij sterke veranderingen die er de laatste jaren plaatsvonden in de participatie van de lokale overheden aan preventieactiviteiten in de overheidssector.

Grafiek 17 : evolutie van het aandeel van lokale overheden in preventieactiviteiten in de overheidssector

Lokale overheden vormden steeds een belangrijke detailsector, ook al voor 2001. Tussen 2000 en 2002 stijgt het aandeel aanzienlijk, om dan weer een lichte daling in te zetten. Of deze recente evolutie aanhoudt, zullen de toekomstige Gingerrapporten uitwijzen. Het niveau van 2004 ligt alleszins nog een stuk hoger dan dat van voor 2001.
Detailsectoren uit andere overheidsniveaus komen merkelijk minder voor. Provinciale overheden zijn betrokken bij ongeveer één op zes preventieactiviteiten (vooral via provinciale preventiecoördinatoren), overheden op gemeenschapsniveau in één op zeven activiteiten en federale overheden in één op tien activiteiten. Het regionale niveau wordt in één op veertien preventieactiviteiten bereikt. Internationale overheden komen quasi niet aan bod.

Het bestuursniveau in een sleutelrol
Ruim de helft van de preventieactiviteiten in de overheidssector vindt plaats met vertegenwoordigers van het bestuursniveau. Dat is merkelijk meer dan het aandeel dat deze doelgroep bereikt in andere sectoren. Het ligt ook een stuk boven het aandeel van andere doelgroepen in de overheidssector. Ruim een kwart van de preventieactiviteiten in de overheidssector gebeurt met intermediairen, ruim een vijfde met preventiewerkers. Het aandeel van cliëntsystemen is verwaarloosbaar.

Weinig vorming, vrij veel consult en advies
Zoals in de meeste sectoren spant overleg de kroon qua soort activiteit. Tweederde van de activiteiten in deze sector houdt overleg in. Het gaat daarbij vooral om uitwisseling en afstemming. Ook werkgroepparticipatie is vrij vaak voorkomend. Andere detailactiviteiten komen merkelijk minder aan bod.
Vorming komt zelden aan bod, in minder dan één op tien activiteiten. Als het plaatsvindt, gaat het in regel om attitude en informatie en om informatieoverdracht.
Consult en advies komt dan weer vrij vaak voor. Niet minder dan één op vier activiteiten houden consult en/of advies in. Consulting en supervisie zijn de meest benoemde detailactiviteiten.

Vier combinaties maken de dienst uit
Vier vormen van samenwerking komen duidelijk uit de verf, in de eerste plaats overleg met het bestuursniveau. Maar ook overleg met intermediairen en preventiewerkers en consult/advies naar het bestuursniveau worden vaker geregistreerd. Andere combinaties van doelgroep en activiteit komen veel minder voor.

Minder het terrein van regionale actoren
Zowel bij de lokale als bij de Vlaamse actoren gaat bijna een tiende van hun preventieactiviteiten uit naar de overheidssector. Bij de Vlaamse actoren komt daar nog een opvallend hoge

participatiegraad van de overheidssector in intersectorale samenwerking bij. In driekwart van de door hen geregistreerde intersectorale preventieactiviteiten is de overheid betrokken partij. Bij de regionale actoren ligt het aandeel van de overheidssector de helft lager dan bij de lokale en Vlaamse actoren. Zij werken wel opvallend meer met lokale overheden samen.

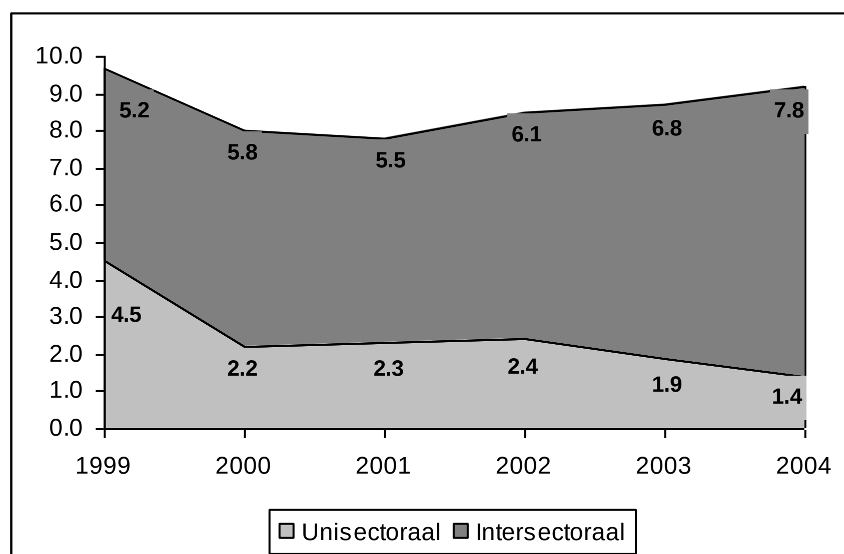
3.6. Politie en justitie

totaal		
68 activiteiten	224,0 uur	Gemiddeld 3 uur en 18 minuten
vorming		
30 activiteiten	150,2 uur	Gemiddeld 5 uur en 0 minuten
overleg		
33 activiteiten	62,1 uur	Gemiddeld 1 uur en 53 minuten
consult/advies		
5 activiteiten	11,8 uur	Gemiddeld 2 uur en 21 minuten

Op de preventiekaart dankzij intersectorale samenwerking

In 2004 neemt de sector politie en justitie deel aan 9,2% van de geregistreerde alcohol- en drugpreventieactiviteiten: 7,8% via intersectorale samenwerking en 1,4% via unisectorale activiteiten.

Als we enkel de unisectorale activiteiten bekijken, dus die activiteiten die exclusief in of met die sector plaatsvindt, blijkt dat politie en justitie op zijn zachtst uitgedrukt geen prominente rol spelen in alcohol- en drugpreventieactiviteiten[5]. Als we hun participatie aan intersectorale samenwerking mee in beeld brengen, wordt hun rol belangrijker. Dat is goed zichtbaar in grafiek 18.

Grafiek 18 : evolutie in de verhouding unisectorale/intersectorale activiteiten in de sector politie en justitie

Het totale aandeel van sector politie en justitie in de Vlaamse alcohol- en drugpreventieactiviteiten kent een vrij stabiel verloop over de jaren heen. Tussen 1999 en 2001 kent de curve een lichte inzinking, mogelijk mede als gevolg van de politiereorganisatie, maar nadien volgt een gestage stijging. Dat is volledig te wijten aan de belangrijkere rol van intersectorale samenwerking voor politie en justitie. Immers, het aandeel activiteiten waarin politie en justitie op een directe manier wordt bereikt, ging stelselmatig achteruit. Het aandeel van intersectorale samenwerkingsactiviteiten daarentegen steeg over de jaren heen.

Meer politie dan justitie

In ruim tweederde van de preventieactiviteiten met de sector politie en justitie gaat het om een samenwerking met politionele diensten. Opmerkelijk is de blijvende groei in belang van de

[5] In de Gingerregistratie, waar door de registrators vooral vanuit een gezondheids- en welzijnsperspectief wordt gewerkt aan alcohol- en drugpreventie, komt politie en justitie niet sterk uit de verf. Dat neemt niet weg dat politiediensten ook lokale/interzonale preventie-initiatieven nemen, vooral in de onderwijssector, die niet in deze registratie aan bod komt.

politionele diensten. Over de vier laatste jaren heen kennen zij een aandeel dat met een factor 2,5 steeg.
De andere detailsectoren, met name rechtbanken en gevangenissen, komen duidelijk minder aan bod. Zij namen in 2004 aan respectievelijk 14 en 17 activiteiten deel.

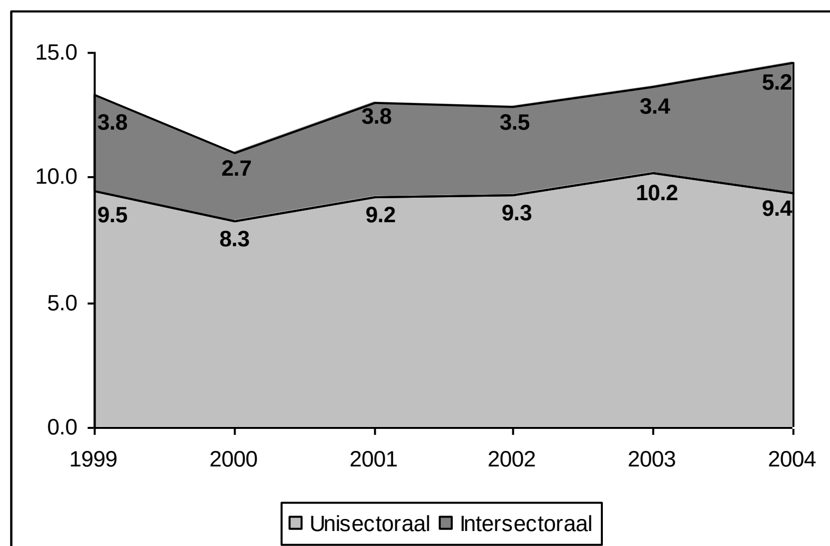
Overleg met en vorming van intermediairen als sleutelactiviteit
In driekwart van de preventieactiviteiten in de politie- en justitiesector worden intermediairen bereikt. De andere doelgroepen worden in 10 of minder activiteiten bereikt. Overleg, voornamelijk uitwisseling en afstemming, en vorming, voornamelijk vaardigheidstraining, maken elk ongeveer de helft van de activiteiten uit. Dat gebeurt zo goed als steeds met intermediairen.

Iets meer aandacht van lokale actoren
Geen enkele registratorgroep werkt wezenlijk met de sector politie en justitie via de unisectorale weg. Bij regionale en Vlaamse actoren gebeurt dat zo goed als nooit. De lokale actoren zijn iets actiever in de sector politie en justitie, wat niet verwonderlijk is gezien hun inbedding in de overheidssector en de linken die er vaak -al dan niet direct- zijn met de lokale politie. Maar ook bij hen is het eerder een uitzonderlijk gegeven.

3.7. Vrijetijd en cultuur

totaal		
473 activiteiten	1120,8 uur	Gemiddeld 2 uur en 22 minuten
vorming		
133 activiteiten	396,8 uur	Gemiddeld 2 uur en 59 minuten
overleg		
297 activiteiten	630,0 uur	Gemiddeld 2 uur en 7 minuten
consult/advies		
43 activiteiten	94,1 uur	Gemiddeld 2 uur en 11 minuten

Intersectorale samenwerking in de lift?
In 2004 participeert de vrijetijds- en cultuursector in 14,6% van alle in Ginger opgenomen alcohol- en drugpreventieactiviteiten. Dat gebeurt meer binnen de eigen sector (9,4%) dan via intersectorale samenwerking (5,2%).

Grafiek 19 : evolutie in de verhouding unisectorale/intersectorale activiteiten in de vrijetijds- en cultuursector

Dat de unisectorale weg steeds de bovenhand had, blijkt uit grafiek 19. De curves van unisectorale en intersectorale activiteiten volgen elkaar zowat, tot ze in 2004 een andere kant uitgaan: het aandeel van unisectorale activiteiten daalt licht, terwijl dat van intersectorale samenwerkingsactiviteiten duidelijk stijgt, voor het eerst tot boven de 5%-drempel.

Jeugdwerk vrij stabiel, andere detailsectoren minder
Het jeugdwerk is binnen de vrijetijds- en cultuursector steeds de belangrijkste detailsector geweest. In 2004 neemt deze detailsector deel aan vier op tien preventieactiviteiten in de vrijetijds- en cultuursector. Dat ligt in dezelfde grootteorde als de laatste jaren. Jeugdhuizen en jeugdverenigingen en -bewegingen zijn de meest bereikte werkvormen.
Ongebonden jongeren, in regel bereikt via het uitgaansleven (horeca, dancings, festivals, ...), kennen een minder stabiel verloop. De golfbeweging die deze groep maakt is opmerkelijk: eerst een aanhoudende stijging van 1999 (16,8%) tot 2002 (29,6%) om dan weer te zakken naar de huidige 18,7%. Ook het socio-cultureel werk dobbert op en neer. Tussen 1999 en 2004 schommelt hun aandeel tussen 9,6% en 16,8%. In 2004 ging het gros van de preventieactiviteiten binnen deze detailsector naar socio-culturele verenigingen en organisaties van/voor allochtonen. Nadat het aandeel van de detailsector sport zich de laatste jaren rond 10% leek te stabiliseren, gaat het in 2004 een stuk naar beneden (7,1%).
Andere detailsectoren uit de vrijetijds- en cultuursector komen omzeggens niet aan bod.

Intermediairen en cliëntsystemen als bereikte doelgroepen
In bijna zes op tien preventieactiviteiten in de vrijetijds- en cultuursector wordt de doelgroep intermediairen bereikt. Ook cliëntsystemen worden vrij goed bereikt, namelijk in ongeveer een derde van alle preventieactiviteiten in deze sector. De doelgroepen bestuursniveau en preventiewerkers kennen een aandeel onder 10%.

Veel overleg, redelijk wat vorming en weinig consult en advies
Overleg is ook in deze sector de hoofdactiviteit. Bijna tweederde van de preventieactiviteiten houdt overleg in. Bijna alle vormen van overleg komen zowat even sterk aan bod: uitwisseling en afstemming, voorbereiding, concept- en materiaalontwikkeling, introductie en kennismaking, werkgroepparticipatie en projectbegeleiding.
Vorming komt in ruim een kwart van de preventieactiviteiten in de vrijetijds- en cultuursector voor. Twee soorten vormingsactiviteit komen ruimer voor dan de rest: informatieoverdracht en attitude en informatie.
Consult en advies komt in bijna een tiende van de preventieactiviteiten aan bod. Adviesgesprekken en supervisie komen iets vaker voor dan de andere detailactiviteiten.

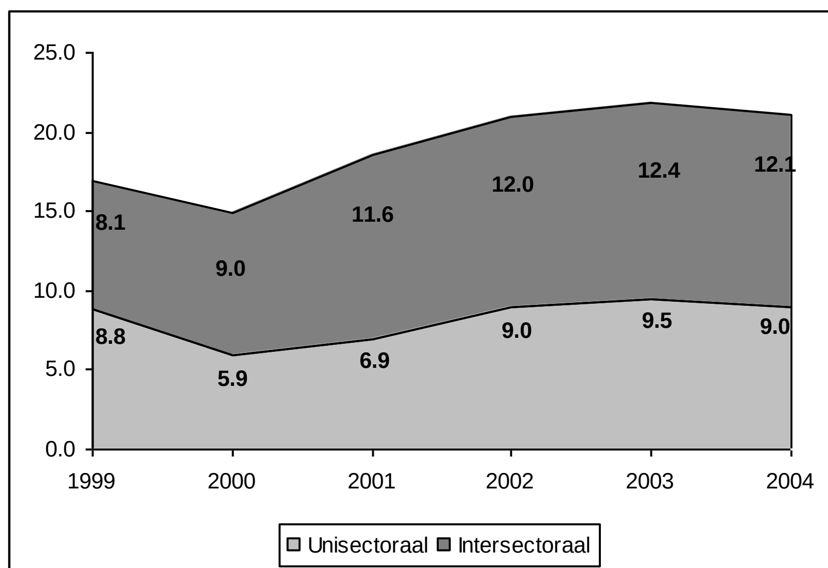
Klemtoon op overleg met intermediairen
Meer dan vier op tien activiteiten behelzen overleg met intermediairen. Drie andere combinaties komen nog min of meer regelmatig voor: vorming met cliëntsystemen, overleg met cliëntsystemen en vorming met intermediairen. Andere combinaties komen eerder zelden voor.

De wisselende rol van de verschillende registratorgroepen
De drie registratorgroepen werken proportioneel ongeveer evenveel in de vrijetijds- en cultuursector. Het aandeel van lokale actoren ligt iets lager dan dat van de andere groepen. Dat was ooit anders: enkele jaren terug was dit zo goed als het exclusieve domein van de lokale actoren. Dat kwam omdat zij boven alles naar de detailsector ongebonden jongeren toe werken. Nu hebben de regionale en Vlaamse actoren de preventieactiviteit naar ongebonden jongeren overgenomen. Wat de groep Vlaamse actoren betreft, komt dit op rekening van VAD/DrugLijn die een aantal nieuwe initiatieven ontwikkelden voor deze detailsector (Partywise-campagne, wetenschappelijke onderbouw in trendonderzoek, …). Regionale preventieactoren werken opvallend vaak met het jeugdwerk.

3.8. Welzijn

totaal		
450 activiteiten	1133,7 uur	Gemiddeld 2 uur en 31 minuten
vorming		
144 activiteiten	414,8 uur	Gemiddeld 2 uur en 53 minuten
overleg		
280 activiteiten	646,9 uur	Gemiddeld 2 uur en 19 minuten
consult/advies		
26 activiteiten	72,0 uur	Gemiddeld 2 uur en 46 minuten

Vaste waarde in intersectorale samenwerking
In 2004 neemt de welzijnssector deel aan 21,1% van alle in 2004 geregistreerde preventieactiviteiten: 9,0% via activiteiten in de welzijnssector en 12,1% via participatie aan intersectorale samenwerking.

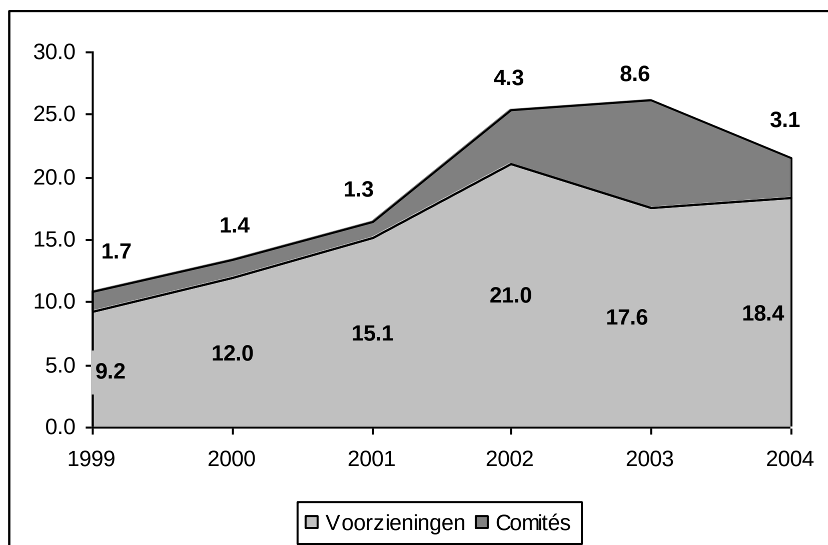

Grafiek 20 : evolutie in de verhouding unisectorale/intersectorale activiteiten in de welzijnssector

Grafiek 20 toont dat de belangrijke rol die intersectorale samenwerking speelt inzake preventie in en vanuit de welzijnssector steeds aanwezig was. In 1999 was de verhouding tussen beide pistes nog in evenwicht, nadien kreeg participatie via intersectorale samenwerking meer gewicht dan de unisectorale weg.
De laatste drie registratiejaren is er een evenwicht in die verhoudingen merkbaar, zowel in het totale aandeel als in de aandelen van respectievelijk unisectorale en intersectorale activiteiten.

Bijzondere jeugdzorg, OCMW's en CAW's in de hoofdrol
De bijzondere jeugdzorg is de meest bereikte detailsector. Vooral de voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg nemen frequent deel aan alcohol- en drugpreventieactiviteiten, met name aan ongeveer één op vijf activiteiten in de welzijnssector. Openbare Centra voor Maatschappelijk Werk (OCMW) en Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) nemen deel aan één op zes activiteiten. Binnen de CAW's gaat de meeste aandacht naar de deelwerking jongerenadviescentra (JAC).
Koepels in de welzijnssector, net als het buurt- en opbouwwerk en de integratiesector komen nog in 20 à 30 activiteiten aan bod, voor de andere detailsectoren is dat nog minder.

Bijzondere jeugdzorg: toch (hypothetische) stijging?

Grafiek 21 : evolutie in het aandeel van voorzieningen, resp. comités voor bijzondere jeugdzorg

In grafiek 21 zien we duidelijk de toenemende focus op de bijzondere jeugdzorg tussen 1999 en 2004. In de eerste jaren kwam dat toenemend belang volledig op naam van de voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg, maar vanaf 2002 staan de comités voor bijzondere jeugdzorg (mee) in voor de groei. In 2004 kent bijzondere jeugdzorg een daling, wat te wijten is aan de terugval van activiteiten met de comités voor bijzondere jeugdzorg. De voorzieningen voor bijzondere jeugdzorg blijven quasi constant.
De reden voor de plotse daling van de comités voor bijzondere jeugdzorg in 2004 ligt in de tijdelijke niet-deelname van een regionaal netwerk. Dit netwerk registreerde de voorbije jaren in het kader van een lokaal drugbeleid vrij veel activiteiten waar comités voor bijzondere jeugdzorg aan deelnamen. Zij stonden in 2002 in voor bijna alle activiteiten met comités voor bijzondere jeugdzorg en in 2003 voor bijna driekwart. Indien dit netwerk de samenwerking met comités voor bijzondere jeugdzorg in 2004 continueerde, zou hun deelname aan de Gingerregistratie het aandeel van deze detailsector sterk verhoogd hebben. Allicht zelfs tot boven het aandeel van 2003. Zo zou ook het totale aandeel van bijzondere jeugdzorg blijven stijgen zijn. Hopelijk geven de cijfers van 2005 een vollediger beeld.

Intermediairen in de schijnwerper
Aan zes op tien preventieactiviteiten in de welzijnssector nemen intermediairen deel. Cliëntsystemen zijn betrokken partij in een vijfde van de preventieactiviteiten. Preventiewerkers komen in één op zeven activiteiten aan bod, vertegenwoordigers van het bestuursniveau in amper één op tien activiteiten.

Vooral overleg maar ook vorming
Ruim zes op tien preventieactiviteiten in deze sector gaan over overleg. Uitwisseling en afstemming komen het sterkst tot uiting. Ook voorbereiding, concept- en materiaalontwikkeling en werkgroepparticipatie zijn vaker voorkomende detailactiviteiten.
Vorming staat in een derde van de activiteiten in de welzijnssector op het programma. Het merendeel van de vormingsactiviteiten handelt over attitude en informatie. Informatieoverdracht en vaardigheidstraining komen nog redelijk aan bod, de andere varianten binnen vorming duidelijk minder.
Consult en adviesactiviteiten komen zelden aan bod.

Overleg en vorming met intermediairen
Vier op tien activiteiten houden overleg met intermediairen in, een vijfde vorming met intermediairen. Andere combinaties komen minder voor. Enkel overleg met preventiewerkers en vorming met cliëntsystemen komen nog boven een aandeel van 10%.

Vlaamse actoren minder actief
Terwijl zowel de lokale als de regionale preventieactoren ongeveer een tiende van hun activiteiten laten uitgaan naar de welzijnssector, komt dat aandeel bij de Vlaamse actoren niet aan 3%. Opvallend is dat de welzijnssector, nochtans één van de grote drie als het op intersectorale samenwerking aankomt, ook niet echt een partner is in de intersectorale activiteiten van Vlaamse actoren. Dat is wel meer het geval bij de andere groepen. Vooral bij de regionale preventieactoren is de welzijnssector nog sterker dan algemeen betrokken in intersectorale samenwerking.
Opvallend is dat in de bijzondere jeugdzorg de aandacht voor de comités voor bijzondere jeugdzorg volledig uitgaat van de lokale actoren en de aandacht voor de voorzieningen in de bijzondere jeugdzorg zo goed als volledig op naam van regionale actoren komt.

4. Ginger 2004: synthese

4.1. Bespreking van de hoofdbevindingen

Aantal registrators en aantal activiteiten

In 2004 namen 62 preventieactoren deel aan de Gingerregistratie. Samen leverden zij 5.025 correct geregistreerde preventieactiviteiten aan. Zowel het aantal registrators als het aantal activiteiten daalt daarmee licht. Dat is op zich niet zorgbarend.

Op zich ook nog niet zorgbarend, maar wel in het oog te houden, is de achteruitgang van de groep lokale preventieactoren. Zowel het aantal registrators als het aandeel activiteiten dat deze groep aanlevert, daalde tussen 2002 en 2004 zeer sterk. Een aantal lokale registrators dat in 2004 wegens onvoorziene omstandigheden afhaakte, engageerde zich inmiddels om vanaf 2005 weer aan de registratie deel te nemen. Voorts richtte VAD in 2005 het Ginger-vormingsaanbod sterker op lokale actoren. Lokale actoren uit de grotere Vlaamse steden namen hieraan deel en kregen al de nodige materialen om aan de Gingerregistratie deel te nemen. Hopelijk werpt deze aanpak vruchten af, zodat de groep lokale actoren weer volwaardiger in het monitoringbeeld verschijnt.

Intersectorale samenwerking: "minder is meer"

Het feit dat de recente achteruitgang van het aandeel activiteiten in het kader van intersectorale samenwerking (meer dan) gecompenseerd wordt door het stijgend aantal sectoren dat aan die activiteiten deelneemt, lijkt te wijzen op een rationalisering van de intersectorale samenwerking. Feit is dat de Gingerresultaten het toenemend belang van intersectorale samenwerkingsactiviteiten tussen 1999 en 2004 aantonen. Het is dan ook niet meer dan logisch om een verband te leggen met het in 1998 gelanceerde en de daaropvolgende jaren voortontwikkelde concept 'Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in' waarin het opzetten van intersectorale samenwerking op lokaal vlak als rode draad doorheen loopt.

Intersectorale samenwerking is een belangrijk kanaal voor sectoren die in mindere mate direct bereikt worden. Via de intersectorale weg kunnen de sectoren gezondheid, overheid en welzijn bijvoorbeeld hun participatie aan alcohol- en drugpreventie sterk verhogen. Dit geldt in nog veel sterkere mate voor politie en justitie.

Arbeid: stapvoetsgewijs meer in beeld

De arbeidssector blijft het kleine broertje onder de sectoren. Toch houdt de lichte stijging van de participatiegraad aan. Het aandeel van de arbeidssector in de preventieactiviteiten stijgt, participatie van deze sector via intersectorale samenwerking komt amper voor. De minder sterke inbedding in lokale en regionale netwerken, zeker op het vlak van welzijn en gezondheid, zal hierin een rol spelen. Dat geldt zeker voor de grotere bedrijven en organisaties, die in Vlaanderen veruit het meest bereikt worden met preventieactiviteiten. Misschien dat een meer gerichte focus op kleine en middelgrote ondernemingen, zowat de ruggengraat van onze economie, een lagere drempel voor inbedding in die netwerken oplevert.

De meest voorkomende combinaties van activiteit en doelgroep kunnen worden ingedeeld in twee groepen. Projectbegeleiding en vormingsactiviteiten met intermediairen wijzen eerder op een gevorderd proces in het kader van een alcohol- en drugbeleid in sommige arbeidsorganisaties; introductie en kennismaking naar intermediairen en consult en advies naar het bestuursniveau wijzen eerder op een beginnend proces in sommige organisaties.

Gezondheid: een sector met duidelijke accenten

De gezondheidssector neemt deel aan een kwart van alle geregistreerde preventieactiviteiten in Vlaanderen. Dat gebeurt even sterk binnen de sector als via intersectorale samenwerking. Centra voor geestelijke gezondheid, meer specifiek de preventiewerkers die aan deze centra verbonden zijn, zijn de samenwerkingspartner bij uitstek in de gezondheidssector. Koepels komen nog enigszins in het verhaal voor, voor instanties uit de hulpverlening is dat nog amper het geval. Mogelijk heeft de toenemende specialisatie (meer ervaring, meer deskundigheid) en het grotere bereik van het CGG-preventiewerk (meer preventiewerkers) ervoor gezorgd dat preventiematerie

steeds duidelijker naar deze groep werd georiënteerd en minder bij organisaties terechtkwam die in de hulpverlening of op de scheidingslijn tussen preventie en hulpverlening actief zijn.
Niet alleen de groep CGG-preventiewerkers, maar ook overleg komt dominant voor in de preventieactiviteiten binnen de gezondheidssector. Of, in een notendop omschreven: overleg met de CGG-preventiewerkers is de slagader voor deze sector.

Onderwijs nog steeds de voornaamste sector

Onderwijs is veruit de meest bereikte sector als het op unisectoraal werken aankomt. Zij zijn ook qua algemene participatiegraad duidelijk de sterkste sector, ook al dikt de intersectorale samenwerking dat aandeel niet veel aan. Preventieactiviteiten in het onderwijs blijven sterk draaien rond het secundair onderwijs: twee derde van alle activiteiten vindt met deze detailsector plaats. Het basisonderwijs en het hoger onderwijs nemen het gros van de rest van de koek voor hun rekening. Binnen het secundair onderwijs is er een vrij “representatieve” verdeling tussen de drie grootste onderwijsvormen ASO, TSO en BSO. De kleinere onderwijsvormen komen merkelijk minder aan bod, maar worden proportioneel gezien zeker niet achtergesteld.
In wezen worden slechts twee doelgroepen goed bereikt: in de eerste plaats intermediairen, ook cliëntsystemen (vnl. leerlingen, maar ook ouders) komen goed aan bod. De helft van de preventieactiviteiten in de onderwijssector bestaat uit vorming. Overleg krijgt in de eerste plaats vorm via voorbereidend overleg. Het feit dat detailactiviteiten als projectbegeleiding, concept- en materiaalontwikkeling en introductie en kennismaking duidelijk minder aan bod komen, alsook overleg met het bestuursniveau beperkt aan bod komt, duidt op het resultaat van een meer emancipatiegerichte aanpak waarbij de instellingen en professionals uit de sector de trekkersrol innemen en de professionele preventiewerkers sterker een begeleidende rol vanuit de tweede lijn opnemen.

Overheid: verdere accentverschuiving naar intersectorale samenwerking

De overheidssector staat in de eerste plaats dankzij zijn deelname aan intersectorale samenwerking op de Vlaamse alcohol- en drugpreventiekaart. Lokale overheden worden veruit het meest betrokken, waarbij het bestuursniveau het vaakst vertegenwoordigd is. Overleg vormt de hoofdactiviteit, maar ook consult- en adviesactiviteiten komen vrij vaak voor in de overheidssector.
Het feit dat lokale overheden na 2000 in belang toenamen en intersectorale samenwerking voor de overheidssector een steeds prominentere plaats inneemt, zou kunnen wijzen op een ruimere implementatie van het VAD-concept ‘Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in’.

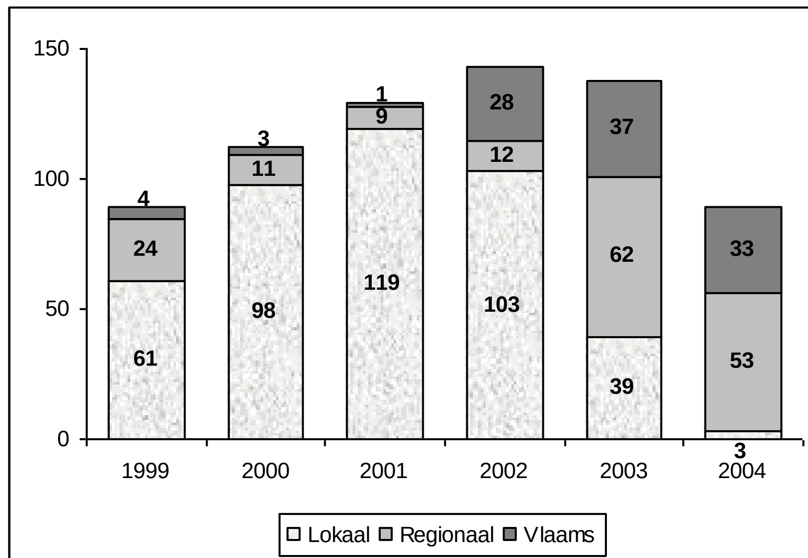
Politie en justitie: op de kaart dankzij intersectorale samenwerking

De sector politie en justitie dankt zijn voorkomen in het monitoringbeeld aan de participatie aan intersectorale samenwerking. Immers, preventieactiviteiten die enkel met politie en justitie worden opgezet, komen amper voor. Als die al plaatsvinden, gaat het in regel om een samenwerking met intermediairen van politiediensten, meestal in de vorm van uitwisseling en afstemming of van vaardigheidstraining.
Het feit dat uit de Gingerresultaten blijkt dat politie en justitie voornamelijk bereikt worden via intersectoraal overleg, waarin voldoende vertegenwoordiging is van de welzijns- en gezondheidssector, kan andermaal als een bevestiging van de VAD-visie achter het concept ‘Een lokaal alcohol- en drugbeleid. Schakel jezelf in’ worden aanzien. De politie kan een belangrijke samenwerkende rol innemen in een lokaal alcohol- en drugbeleid, maar wel vanuit hun specifieke rol en gekaderd binnen duidelijke taakafspraken en binnen de deontologische grenzen als het aankomt op het doorgeven of bespreken van vertrouwelijke informatie.

Vrijetijd en cultuur: nog steeds in beweging

De vrijetijds- en cultuursector is eerder een unisectoraal bereikte sector. Deelname van deze sector aan intersectorale samenwerking komt relatief minder voor. Het jeugdwerk, bestaande uit o.a. jeugdhuizen, jeugdverenigingen en jeugdbewegingen, is met afstand de meest bereikte detailsector. Overleg met intermediairen is de kernactiviteit, maar ook vorming met intermediairen en met cliëntsystemen zijn vaker terugkerende activiteiten.
Ongebonden jongeren, een groep die via het uitgaansleven wordt bereikt, lijkt een beetje op zijn retour. De achteruitgang van deze detailsector kan te wijten zijn aan de wijzigende rollen in het

voeren van preventie naar ongebonden jongeren: daar waar voorheen lokale actoren deze groep sterk bereikten, is dit de laatste jaren bijna tot nul herleid. De nieuwe impulsen die Vlaamse en regionale actoren naar deze groep toe gaven, compenseren het verlies niet ten volle[6].

Grafiek 22 : activiteiten met ongebonden jongeren, verdeeld over de drie registratorgroepen

De sterke focus op ongebonden jongeren vanuit de lokale preventiewerkers in de eerste jaren is te linken aan het concept 'dit café is ok', dat vanaf 1998 vanuit de federale overheid werd gepromoot als een modelproject voor alcohol- en drugpreventie en dat daardoor heel wat navolging kreeg bij lokale preventiewerkers die betaald werden via veiligheidsfondsen. Eens dit concept uitdoofde en er hiaten dreigden te ontstaan in het voeren van preventie naar de groep ongebonden (lees: uitgaande) jongeren toe, nam VAD de fakkel over middels het ontwikkelen van nieuwe concepten en materialen voor het uitgaansleven. Eens deze waren ontwikkeld, traden de regionale preventiewerkers op de voorgrond om deze concepten en materialen verder te implementeren op het terrein. Deze evoluties staan mooi weergegeven in grafiek 22.

Welzijn: het raadsel rond bijzondere jeugdzorg

De welzijnssector is een sector die sterker aan alcohol- en drugpreventie participeert via intersectorale samenwerking dan via het uitsluitend werken in de sector zelf. Drie detailsectoren worden het vaakst bereikt: bijzondere jeugdzorg, OCMW's en CAW's. Helaas is het op basis van de monitoringresultaten 2004 niet mogelijk om een betrouwbare uitspraak te doen over de verdere stijging van de detailsector bijzondere jeugdzorg. De cijfers van 2004 tonen een lichte daling, te wijten aan de daling van het aandeel van de comités voor bijzondere jeugdzorg. Maar het lijkt erop dat het tijdelijk wegvallen van één netwerk uit de Gingerregistratie daar aan de grondslag van ligt. Dat zal dus pas volgend jaar verder gemonitord kunnen worden.
Overleg met intermediairen en vorming met intermediairen zijn de combinaties die de meeste preventieactiviteiten in de welzijnssector vorm geven.

[6] VAD wees reeds op de veranderende verhoudingen tussen de registratorgroepen in het werken met ongebonden jongeren (Rosiers, J. (2005). Ginger. Vijf jaar alcohol- en drugpreventie in Vlaanderen. Monitoring van activiteiten 1999-2003. Brussel: VAD).

4.2. Terugkoppeling aan de Gingerdoelstellingen

1. Zicht krijgen op de gevoerde preventieve activiteiten in de verschillende sectoren en op de verschillende niveaus.

2. Het doorzichtig maken van verschillende kanalen en actoren van preventie.

Sinds 2003 en door het afhaken van de groep CLB-medewerkers nemen enkel nog de drie grote groepen van professionele preventiewerkers aan de Gingerregistratie deel: de lokale, de regionale en de Vlaamse preventieactoren. Dit biedt betere voorwaarden voor het maken van vergelijkingen over de jaren heen en het in kaart brengen en interpreteren van evoluties.

Maar er moet gewaakt worden over de onderlinge verhoudingen tussen de registratorgroepen. De nogal forse daling van het aantal lokale preventiewerkers en het aantal preventieactiviteiten dat zij registreren, maakt dat hun impact minder in de Gingerresultaten doorschemert. De regionale preventieactoren hebben nu een zeer sterk bepalende impact op de resultaten. Om de verhoudingen weer meer waarheidsgetrouw te krijgen, zijn in 2005 initiatieven genomen om meer lokale preventiewerkers te laten deelnemen aan de Gingerregistratie. Of dit vruchten afwerpt, blijft afwachten. Immers, hun deelname aan Ginger hangt af van persoonlijke engagementen. VAD heeft niets in handen om de registratie afdwingbaar te maken. Het is eerder kwestie van de lokale preventiewerkers te enthousiasmeren.

3. Het detecteren van noden en hiaten.

Aangaande de in het verleden vermelde noden en hiaten is er nog steeds beterschap te merken. De vorig jaar vastgestelde aanzetten om traditioneel minder bereikte of moeilijkere (detail)sectoren meer te betrekken in preventie houden aan. Ten eerste worden de meeste sectoren goed bereikt via intersectorale samenwerking, ook diegene die amper aan bod komen in unisectorale preventieactiviteiten. De sector politie en justitie is daarvan het mooiste voorbeeld. Ten tweede zien we dat het aandeel van een 'moeilijkere' sector als arbeid blijft stijgen en dat ook de recent opgekomen aandacht voor minder evidente detailsectoren, zoals de kleinere onderwijsvormen in het secundair onderwijs (KSO, BuSO, deeltijds secundair onderwijs), het hoger onderwijs en de bijzondere jeugdzorg aanhoudt.

Dat neemt niet weg dat er nog tal van detailsectoren zijn die opvallend weinig bereikt worden met alcohol- en drugpreventieactiviteiten: allochtonenwerkingen, KMO's, huisartsen, buurtwerk, …

4. Het ontwikkelen van een beleidsinstrument dat binnen de eigen organisatie bruikbaar is voor het vastleggen van prioriteiten.

De geleidelijke verbeteringen in de Ginger-versies leidden tot een algemene verhoging van de gebruiksvriendelijkheid en de toepassingsmogelijkheden. Door de sinds 2000 georganiseerde VAD-vormingen over verwerkingsmogelijkheden op dienstniveau kunnen de registrators meer analysegericht werken met de resultaten, wat het mogelijk maakt om deze binnen de eigen organisatie meer beleidsgericht te gebruiken. Op basis van de resultaten van de Gingerevaluatie 2004 kan gesteld worden dat de Gingerresultaten al bij al vrij ruim gebruikt worden voor jaarverslagen en interne rapporten: ongeveer de helft van de Gingerregistrators geeft aan dit te doen. In de vorming over werken met de eigen Gingerdata zal blijvend aandacht worden besteed aan het gebruiken van de resultaten om organisatorische doelstellingen te evalueren. Dit zal in de toekomst sterker gebeuren aan de hand van praktijkoefeningen op de computer.

5. De ontwikkeling van een evaluatie-instrument.

In 2002 werd beslist om in Ginger 9 geen evaluatiescherm te integreren wegens te moeilijk om zulk complexe materie in een hanteerbaar programma te steken. Toch bleef deze doelstelling de nodige aandacht krijgen. Zo werd in het in 2003 verschenen VAD-evaluatiecahier een hoofdstuk gewijd aan de mogelijkheden die Ginger biedt in het kader van evaluatie. Voorts wordt aan de registrators nog steeds de mogelijkheid geboden vorming te volgen over de verwerking van de eigen Gingerdata, waarbij voldoende aandacht wordt besteed aan het verwerken in functie van

het evalueren van vooropgestelde doelstellingen. De Gingerevaluatie 2004 leert ons dat één op vier registrators de eigen Gingerresultaten gebruikt voor evaluatie.

6. Het uitwisselen van gegevens.

Sinds 2000 heeft VAD een aanbod om de Gingerresultaten op provinciaal niveau te presenteren. Afspraken hierover worden met de provinciale preventiecoördinatoren gemaakt. De voorstelling van de provinciale Gingerresultaten geeft de registrators de mogelijkheid hun eigen resultaten te vergelijken met die van een kleiner en vertrouwder (werk)gebied. Op basis daarvan kunnen vanuit de provinciale preventieplatforms verdere stappen worden gezet in het uitwisselen van gegevens.
Daarnaast biedt de VAD-vormingsmodule over verwerkingsmogelijkheden een goede basis om de verwerkte resultaten samen te brengen.

4.3. Wat brengt de Gingertoekomst?

Er zijn al twee concrete plannen die in 2005 zullen worden uitgevoerd.
Zoals reeds aangegeven, is het uitbreiden van de groep lokale preventieactoren een prioritair aandachtspunt. Begin 2005 werd aan een tiental nieuwe lokale actoren een voorstelling van Ginger gegeven. Hopelijk mondt dit uit in een deelname aan de Gingerregistratie 2005. Voorts zal het Oost-Vlaamse netwerk van lokale preventieactoren, dat in 2004 wegens onvoorziene omstandigheden moest afhaken, er normaal gezien weer bij komen. Zo versterkt de groep lokale actoren terug de impact op het monitoringbeeld.
Ander belangrijk werkpunt is het voortwerken op de resultaten van de Gingerevaluatie 2004. Dat zal vooral vorm krijgen door lichte aanpassingen in de Gingervormingen en door het centraliseren van de communicatie en interactie tussen VAD en de registrators. Wat dit laatste betreft, worden momenteel de mogelijkheden onderzocht.
Je merkt het, VAD zal Ginger in de mate van het mogelijke blijven verbeteren, mede op basis van jullie ervaringen en ideeën.

BIJLAGEN

B1. Methode

In 2003 registreerden alle deelnemers met de Ginger 9-versie. Daarin moeten vier schermen ingevuld worden: de **organisatie** waarmee men de activiteit opzet, de eventuele **suborganisatie** die binnen deze organisatie betrokken partij is, de **contactpersoon** in deze (sub)organisatie en een beschrijving van de **activiteit** aan de hand van het aanduiden van standaardcategorieën. Deze categorieën zijn :

- sector		bv. onderwijs
- detailsector		bv. secundair onderwijs
- type(s)	(maximaal 7)	bv. ASO
- doelgroep(en)	(maximaal 3)	bv. cliëntsysteem (hier: leerlingen)
- activiteit		bv. vorming
- detailactiviteit(en)	(maximaal 7)	bv. informatieoverdracht

Voor de variabele 'type' kan bij een aantal sectoren gekozen worden uit een aantal vaste standaardopties. In het activiteitenblad dient ook de tijdsduur en de locatie van de activiteit te worden ingevoerd.

In Ginger 9 wordt niet langer een apart scherm voor interne activiteiten gebruikt zodat de gebruikers de ingebouwde verwerkingsmogelijkheden ook kunnen gebruiken voor de interne data. Onder interne activiteiten worden verstaan: (drugpreventie)activiteiten zonder betrokkenheid van derden (voorbereidingen aan de eigen bureau, interne stuur- of werkgroepen, teamvergaderingen, mailings, ...) en activiteiten die niet als drugpreventieactiviteit worden aanzien (het volgen van vormingen, niet-drugspecifieke preventie, bijwonen van een persconferentie, ...).
Interne preventieactiviteiten worden niet in de registratie opgenomen. Enkel preventieactiviteiten met externen komen in aanmerking voor registratie. Het is niet de bedoeling om een volledig dagoverzicht te krijgen van de registrators, maar wel om een zicht te krijgen op de aard en de omvang van de preventieactiviteiten met externen uit de sectoren.

Elke deelnemende registrator exporteerde de ingevoerde gegevens met betrekking tot preventieactiviteiten naar VAD. Deze gegevens werden door VAD verwerkt door het gebruik van het statistisch programma SPSS.
Elke registrator heeft een eigen gebruikersidentificatie van zes letters. Aan de hand van de eerste drie letters kan worden uitgemaakt bij welke organisatie een registrator hoort, de laatste drie letters geven de initialen van de gebruiker weer. Zo kan desgevallend een registrator gecontacteerd worden als er een vraag rijst.

In bijlage B3 wordt dieper ingegaan op de categorisering van Ginger. Aan de hand van drie casussen wordt verduidelijkt hoe het programma opgebouwd is en op welke manier preventieactiviteiten kunnen worden ingevoerd.

B2. Omschrijving activiteit en detailactiviteit (uit handleiding Ginger 9)

Soort activiteit
Om de soort van de activiteit vast te leggen, heb je de keuze uit drie categorieën. Deze spreken voor zich:

- vorming: vormingsactiviteiten waarbij je op basis van jouw deskundigheid informatie of vaardigheden aanreikt aan anderen
- overleg: deelname aan een vergadering, het beraadslagen met anderen, het op gelijkwaardige basis bespreken van bepaalde zaken, horizontaal overleg
- consult/advies: het geven van feedback vanuit een op deskundigheid gerichte "hiërarchische" positie

Detailsoort activiteit
Onder Detailsoort wordt de detailactiviteit gescoord. Per soort activiteit heb je de keuze uit een aantal detailactiviteiten. Het is mogelijk om meerdere detailactiviteiten aan te duiden.

Vorming	
Attitude/informatie	interactief met de doelgroep; de leefwereld van de klant is belangrijk; zicht krijgen op vereiste vaardigheden die nodig zijn om te handelen (maar nog niet het inoefenen ervan)
Follow-up	terugkomdagen; evaluatie van de vorming met de cursisten
Informatieoverdracht	lesgeven; voordracht geven; deskundige informatie verstrekken; voorlichting geven; sensibiliserend werken
Vaardigheden (training)	motiverend gesprek; training (bedrijfstraining, Leefsleutels, ...); vaardigheidstraining; inoefenen van vaardigheden
Voorbereiding	Inhoudelijke voorbereiding van een vormingsactiviteit (met externen)
Overleg	
Concept-/ materiaalontwikkeling	het met externen ontwerpen van preventieconcepten en -materialen
Evaluatie	terugkomdagen; evaluatie van een eerder plaatsgevonden activiteit
Introductie/kennismaking	eerste gesprek of voorstelling; introductie
Projectbegeleiding	het begeleiden van een in tijd eindige activiteit met een duidelijk doel; op basis van bestaande materialen en concepten
Uitwisseling/afstemming	informatiedoorstroming; afstemming op het terrein; onder gelijkwaardige partners
Voorbereiding	eenmalig of beperkt in tijd; gelinkt aan één specifieke activiteit
Werkgroepparticipatie	het begeleiden van een proces op lange termijn en op regelmatige basis
Consult/advies	
Adviesgesprek	gesprek zonder voorgaand contact of zonder voorgaand initiatief
Consultatie	begeleidingswerk; het aanbieden van consultaties
Consulting	advies in het kader van een bepaalde activiteit
Intervisie	consultatie onder collega's
Supervisie	meer hiërarchische consultatie, vanuit de ervarings- en deskundigheidspositie

B3. Categorisering

De inbreng van activiteiten in Ginger berust op een hiërarchische opbouw van het programma. Eerst moeten in de desbetreffende tabbladen gegevens over de organisatie, suborganisatie en contactpersoon ingevoerd worden. Deze dienen enkel om het databestand overzichtelijk en gebruiksvriendelijk te maken en worden niet naar VAD geëxporteerd. Eens men de eerste drie bladen heeft ingevuld of geselecteerd, kunnen in het activiteitenblad de activiteiten ingevoerd worden.
Allereerst dient een persoonlijke omschrijving van de activiteit gegeven te worden. Voorts dienen de sector, detailsector en het type gekozen te worden uit de in Ginger vervatte standaardcategorieën. Voor de sector zijn er acht opties om uit te kiezen: arbeid, politie/justitie, onderwijs, vrijetijd en cultuur, welzijn, gezondheid, overheid en intersectorale samenwerking. De keuze van de sector bepaalt de keuzemogelijkheden voor de detailsector en deze bepaalt op zijn beurt de opties voor de keuze van het type.
Per activiteit dient ook de doelgroep aangegeven te worden. Indien enkel professionele preventiewerkers bereikt werden, wordt 'preventiewerkers' gekozen. Indien dit niet het geval is, is er keuze uit drie categorieën: bestuursniveau, cliëntsysteem en intermediairen. Een combinatie van deze drie is ook mogelijk.
Vervolgens dient de soort activiteit aangegeven te worden, te kiezen uit drie mogelijkheden: vorming, overleg of consult/advies. Op basis daarvan worden de keuzemogelijkheden voor de detailsector bepaald. Er kunnen tot 7 detailactiviteiten gekozen worden.

Om het voor de niet-registrator niet te abstract te houden, wordt een aantal casussen verder toegelicht. Aan de hand van drie mogelijke voorbeelden wordt de Gingerregistratie inhoud gegeven, aangevuld met wat nuttige informatie.

Voorbeeld 1: Medio december organiseert jeugdhuis 't Groot Verschot een preventieweek onder het motto 'Mag het een beetje minder zijn?'. Eén van de activiteiten is een groepsdebat met de jongeren op 18 december 2004 over middelengebruik tijdens de feesten. Jij wordt gevraagd als moderator om het debat wat te sturen en er preventieve accenten in te leggen (o.a. wijzen op mogelijke risico's).
Deze casus wordt als volgt in Ginger ingevuld:

Omschrijving	*Debat 'Mag het een beetje minder zijn?'(JH Groot Verschot)*
Datum	*18/12/04*
Sector	*Vrijetijds- en cultuursector*
Detailsector	*Jeugdwerk*
Type	*Jeugdhuiswerk*
Doelgroep	*Cliëntsysteem*
Soort	*Vorming*
Detailsoort	*Attitude/informatie*

Jeugdhuizen vallen in Ginger onder de sector vrijetijd en cultuur en onder de detailsector jeugdwerk. Daarin vind je als type het jeugdhuiswerk. Aangezien de activiteit naar de jongeren is gericht, wordt deze gescoord als cliëntsysteem. Cliëntsystemen staan als het ware aan het eind van het proces. Zij vormen de uiteindelijke doelgroep van een preventieactie of -activiteit. Als soort activiteit wordt vorming geregistreerd, omdat de activiteit erop gericht is de jongeren iets bij te brengen. Onder deze soort wordt attitude/informatie als detailactiviteit gekozen. In de handleiding van Ginger wordt dit omschreven als het interactief met een groep proberen zicht te krijgen op vaardigheden die nodig zijn om te handelen. Dit is niet hetzelfde als de detailactiviteit vaardigheden (training) die gekenmerkt wordt door het inoefenen van bepaalde vaardigheden. Bij attitude/informatie worden deze niet ingeoefend, het is eerder sensibiliserend bedoeld.

Voorbeeld 2: Op 10 juni 2004 vindt het tweemaandelijkse gemeentelijke drugpreventieplatform plaats. Op de bijeenkomst van 10 juni komen drie zaken aan bod: kennismaking met de nieuwe gemeentelijke preventiewerker, evaluatie drugpreventieweek en afstemming op het terrein. Volgende actoren zijn aanwezig: de gemeentelijke preventiewerker, de regionale CGG-preventiewerker, een CAW-medewerker, twee jeugdhuisverantwoordelijken, twee vertegenwoordigers van het interscholenoverleg, de commissaris van de lokale politie, de schepen van welzijn en jij (registrator).

Deze casus wordt als volgt in Ginger ingevuld:

Omschrijving	*Gemeentelijk drugpreventieplatform*
Datum	*10/06/2004*
Sector	*Intersectorale samenwerking*
Detailsector	1. *Overheid* 2. *Gezondheid* 3. *Welzijn* 4. *Vrijetijds- en cultuursector* 5. *Onderwijs* 6. *Politie/justitie*
Type	-
Doelgroep	1. *Bestuursniveau* 2. *Intermediairen*
Soort	*Overleg*
Detailsoort	1. *Introductie/kennismaking* 2. *Evaluatie* 3. *Uitwisseling/afstemming*

Als er meerdere sectoren aan een activiteit deelnemen, wordt intersectorale samenwerking de keuze voor de variabele 'sector'. In dit voorbeeld nemen maar liefst zes sectoren deel. Deze worden ingevoerd bij de variabele 'detailsector'. De gemeentelijke preventiewerker en de schepen zijn vertegenwoordigers van de overheid, de CGG-preventiewerker hoort bij de gezondheidssector, de CAW-medewerker zit in de sector welzijn, de verantwoordelijken van het jeugdhuis komen uit de vrijetijds- en cultuursector, de vertegenwoordigers uit het interscholenoverleg uit de onderwijssector en de commissaris valt onder politie/justitie. Het zou kunnen dat de registrator zelf uit een andere sector komt (in dit voorbeeld blijft enkel arbeid over), maar dat doet niet terzake. Als registrator moet je jezelf immers niet mee in beeld nemen. Bij intersectorale samenwerking wordt geen type ingevoerd.

Twee categorieën van doelgroepen zijn aanwezig. De jeugdhuisverantwoordelijken, politiecommissaris, schepen en mogelijk ook de vertegenwoordigers van het interscholenoverleg (als ze tot de directie behoren) behoren tot het bestuursniveau. Al de andere aanwezigen zitten in de hoedanigheid van intermediair of preventiewerker. De categorie 'preventiewerkers' wordt enkel geregistreerd als er uitsluitend professionele preventiewerkers op een activiteit aanwezig zijn. Als dat niet het geval is, zoals in dit voorbeeld, worden de preventiewerkers herbenoemd als intermediairen.

Als soort activiteit geldt hier overleg. Gezien de behandelde agendapunten spreken de detailactiviteiten voor zich.

B4. Deelnemers aan de Gingerregistratie 2004

In totaal namen 62 preventieactoren deel aan de Gingerregistratie 2004. Zij werden ingedeeld in drie registratorgroepen: lokale, regionale en Vlaamse preventiewerkers. Door het poolen van lokale preventiewerkers in regionale structuren is de scheidingslijn soms moeilijk te trekken. Door federale veiligheidsfondsen of gemeentelijke middelen betaalde preventiewerkers kunnen organisatorisch behoren tot een Centrum Geestelijke Gezondheid. Zij werken dan veeleer vanuit de preventievisie van hun centrum en worden daarom bij de regionale preventiewerkers geplaatst.
Gezien de toenemende trend van pooling en het feit dat preventiewerkers die louter op lokaal vlak werken alsmaar minder in aantal worden, zal het onderling onderscheiden van registratorgroepen gefaseerd worden afgebouwd. In dit monitoringrapport 2004 wordt de verdeling nog gehanteerd, zij het dat er geen grote, directe vergelijkingen tussen de registratorgroepen instaan. Vanaf volgend jaar zal het onderscheid niet meer worden gemaakt.

Voor 2004 geldt nog volgende verdeling, met de daaronder ressorterende registrators:

- **Lokale preventiewerkers (11)**

Tim Cools (Preventiedienst Geel), Isabel De Deckker (Preventiedienst Boom), Frank Flamey (Preventiedienst Ieper), Eric Fuhlbrügge (Preventieraad Malle-Zoersel), Lisa Geens (Jeugddienst Brasschaat), Tine Lescouhier (Preventiedienst Turnhout), Davina Meuwissen (Preventiedienst Diest), Ben Van Gilbergen (Preventiedienst Tienen), Björn Van Hamme (Preventiedienst Kortrijk), Like Van Damme (LOGO Brussel) en Linda Vranckx (Preventiedienst Halle).

- **Regionale preventiewerkers (38)**

Jeroen Aerts (CAD Limburg), Peter Aertsen (CGG Mechelen), Carlo Baeten (CAD Limburg), Karin Borkelmans (CAD Limburg), Malika Boukbir (CAD Limburg), Bernard Bruggeman (provinciale preventiecoördinator Antwerpen), Christophe Cambre (Altox Antwerpen), Joke Claessens (Primavera Brussel), Kristien de Groof (CGG Oostende), Gunter De Kinder (CGG Leuven), Francy De Smet (CGG Roeselare), Jan De Smet (Altox Antwerpen), Roos De Venter (CGG Oostende), Ilona Detiège (CAD Limburg), Drughulpverlening (Primavera Brussel), Elke Fonteyne (CAT Gent), Ellen Gibney (CAD Limburg), Rudy Goossens (CAT-infopunt Gent), Ingrid Hanot (CAD Limburg), Ben Henot (CGG Roeselare), Ilse Himpe (CGG Roeselare), Patrick Houben (CAD Limburg), Kelly Jacobs (CAD Limburg), Christophe Kino (CAT-infopunt Gent), Isabel Lamote (CAT Gent), An Schelpe (CAT Gent), Glen Serdons (CAD Limburg), Vicky Sevenhant (CGG Roeselare), Daniël Sikora (CAD Limburg), Goedele Slots (Primavera Brussel), Marc Tack (CAT Gent), Inge Truyens (CGG Turnhout), Sibel Turköglü (CAD Limburg), Marjet Vanderstraeten (CAD Limburg), Nele Van Nevele (CGG Oostende), Elke Van Bogaert (VAGGA-Altox Antwerpen), Wim Vanspringel (VAGGA-Altox Antwerpen) en Veerle Vermeulen (VAGGA-Altox Antwerpen).

- **Vlaamse preventiewerkers (13)**

Inge Baeten (VAD), Mia De Bock (VAD), Else De Donder (VAD), Ilse De Maeseneire (VAD), Wouter Devriendt (VAD), Marijs Geirnaert (VAD), Marie-Claire Lambrechts (VAD), Johan Rosiers (VAD), Jochen Schrooten (VAD), Els Vandenberghe (VAD), Johan Vandewalle (De Sleutel - Preventie), Tina Van Havere (VAD) en Alex Winderix (Leefsleutels).

B5. Nieuwsbrieven in 2004

Ginger-nieuwsbrief juni 2004

Beste,

Met de zomervakantie op komst weet de ervaren Gingeraar dat ook de eerste deadline voor data-export eraan komt. In deze nieuwsbrief wordt een aantal aandachtspunten nog eens op een rijtje gezet. Maar er valt deze keer veel meer dan dat te melden. 2004 is namelijk een zeer actief Gingerjaar. Je leest het allemaal in deze Ginger-nieuwsbrief.

1. Gingerrapport 2003 komt eraan

Momenteel is het Gingerrapport 2003 in druk. Als alles volgens plan loopt ligt het binnen twee weken in jouw postvak. In totaal namen 67 preventieactoren deel aan de Gingerregistratie in 2003. Een aantal manifeste resultaten houdt stand (o.a. de focus op de onderwijssector en het belang van het CGG-preventiewerk in de gezondheidssector), een aantal evoluties zet zich voort (o.a. de toegenomen aandacht voor de bijzondere jeugdzorg en de algemene bevolking) en er zijn een aantal nieuwe in het oog springende veranderingen (o.a. de heropleving van de sector arbeid en de detailsector hoger onderwijs). De resultaten kan je binnenkort dus uitgebreid lezen in het monitoringrapport.

2. Export van Gingergegevens

De deadline van de Gingerexport voor het tweede semester nadert (15 juli 2004). Gelieve de data van het eerste semester van 2004 door te sturen naar johan.rosiers@vad.be. Voorzie in de planning de nodige ruimte om te registreren. Wie met vragen zit of een verlenging van het gebruiksrecht nodig heeft, kan mij bellen op 02/423.03.58. Op momenten dat ik afwezig ben kunnen de medewerkers van het VAD-secretariaat jullie helpen met het verlengen van het gebruiksrecht.

3. Voornaamste aandachtspunten bij de registratie

Neem zeker de handleiding erbij als je gaat registreren. Elk jaar stoot ik op dezelfde eigenaardigheden in de registratie. Daarom dat ik nogmaals de belangrijkste aandachtspunten herhaal. Houd er aub rekening mee!

- **Kies niet te gauw voor ‘andere’ als detailsector!** Dit geldt vooral voor de sectoren welzijn, gezondheid en vrijetijd/cultuur. Bekijk eerst of er geen passende benoemde detailsector is. Ziehier enkele richtlijnen voor veel voorkomende missers:
  - *gemeentelijke ambtenaren en diensten met een sociale taak, zoals een sociale dienst of stadswachten, horen thuis onder de sector overheid*
  - *overlegfora rond welzijn of preventie (welzijnsplatform, interregionaal preventie-overleg, …) met vertegenwoordigers van meerdere sectoren vallen onder intersectorale samenwerking*
  - *CGG-preventiewerkers horen thuis in de gezondheidssector*
  - *activiteiten naar de bevolking toe horen thuis bij intersectorale samenwerking, bij detailsector staat ‘algemene bevolking’ als categorie opgenomen.*
- Bij preventieactiviteiten in de sector arbeid en detailsector ‘privaat’ moet je bij type naast de keuze tussen profit en social profit ook de organisatiegrootte aangeven. Vergeet niet voor de tweede keuze eerst een veld open te klikken met behulp van het 🡅-icoontje.
- In de overheidssector worden nog te veel preventieactiviteiten met cliëntsystemen geregistreerd die daar niet thuishoren. Deelname aan een preventieraad kan bvb. eerder onder intersectorale samenwerking thuishoren. Een vorming over alcohol en drugs voor overheidspersoneel dient onder de sector arbeid geregistreerd te worden.

4. Evaluatie van Ginger

In de komende weken wordt Ginger grondig geëvalueerd. Bij deze nieuwsbrief vind je daaromtrent een vragenlijst. Deze wordt verstuurd naar alle preventieactoren die de laatste jaren aan de Gingerregistratie deelnamen. We willen weten hoe de gebruiker verschillende aspecten van Ginger waardeert. We doen dat om blijvend de bruikbaarheid en kwaliteit te bewaken. Omdat het voor ons belangrijk blijft om te weten wat de gebruiker van Ginger vindt, hoop ik op een massale deelname. **Gelieve de vragenlijst volledig in te vullen en voor 10 september terug naar VAD te sturen**.

Naast de evaluatie bij de gekende Gingerregistrators worden nog twee aanvullende initiatieven genomen. Bij een groepje ervaren Gingeraars wordt een beperkt onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid van Ginger als meetinstrument. Enkelen van jullie zullen hiervoor binnenkort worden gecontacteerd met de vraag om daaraan deel te nemen. Naar de ons gekende preventieactoren die nog niet aan Ginger deelnamen wordt een kortere vragenlijst gestuurd om te achterhalen waarom dit nog niet gebeurd is.

De resultaten van deze evaluatie worden opgenomen in de publicatie over 5 jaar Ginger (zie volgend punt).

5. Ginger 1999-2004: vijf jaar preventiewerk in kaart

In deze publicatie wordt op een minder met cijfers doorspekte en dus beter leesbare wijze een overzicht gegeven van de door het preventiewerk geregistreerde preventieactiviteiten in de laatste 5 jaren. Trends en evoluties in de monitoringresultaten 1999-2004 zullen aangegeven en geduid worden. Om de achtergronden te duiden wordt beroep gedaan op enkele Gingerregistrators die al enkele jaren meedraaien. Deze worden in de loop van de volgende weken gecontacteerd.

Voor de rest wens ik je een warme en deugddoende zomervakantie toe.

Vriendelijke groeten,

Johan Rosiers

Ginger-nieuwsbrief december 2004

Beste,

We naderen stilaan de jaarwisseling. Traditiegetrouw geef ik jullie dan de laatste nieuwtjes over Ginger in deze nieuwsbrief.

1. Export van Gingergegevens

De deadline van de Gingerexport voor het tweede semester komt dichterbij (15 januari 2005). Voor wie nog geen data exporteerde voor het eerste semester van 2004, gelieve alle data voor dit jaar door te sturen. Voorzie in de planning de nodige ruimte om te registreren. Wie met vragen zit of een verlenging van het gebruiksrecht nodig heeft, kan mij bellen (ben wel afwezig in de kerstvakantie).

2. Voornaamste aandachtspunten bij de registratie

Neem best de handleiding erbij als je gaat registreren. Voorts nog deze belangrijke aandachtspunten:

- Kies niet te gauw voor 'andere' als detailsector! Dit geldt vooral voor de sectoren welzijn, gezondheid en vrijetijd/cultuur. Bekijk eerst of er geen passende benoemde detailsector is.
- Bij preventieactiviteiten in de sector arbeid en detailsector 'privaat' moet je bij type naast de keuze tussen profit en social profit ook de organisatiegrootte aangeven. Vergeet niet voor de tweede keuze eerst een veld open te klikken met behulp van het 🡅–icoontje.
- In de overheidssector worden nog te veel preventieactiviteiten met cliëntsystemen geregistreerd die daar niet thuishoren. Deelname aan een preventieraad kan bvb. eerder onder intersectorale samenwerking thuishoren. Een vorming over alcohol en drugs voor overheidspersoneel dient onder de sector arbeid geregistreerd te worden.

3. Vormingen voor nieuwe Gingeraars

Uit de evaluatie die in de zomer van 2004 werd gehouden kwam naar voor dat een redelijk aantal preventieactoren die nog niet aan Ginger deelnemen, bereid zijn om mee op de boot te stappen. Dat is heuglijk nieuws! Voor hen worden in januari en februari twee introductiesessies georganiseerd. Maar ook "oudgedienden" en andere geïnteresseerden mogen uiteraard deelnemen aan deze vormingen. Datum en plaats van deze vormingen worden midden januari meegedeeld. Geïnteresseerden mogen zich alvast bij mij melden.

4. Evaluatieresultaten in een notendop

Ruim de helft van de aangeschreven Gingeraars stuurde een ingevulde vragenlijst terug. In die zin heeft de evaluatie zeker indicatieve kracht. Algemeen genomen geeft de groep Gingerregistrators een positieve evaluatie van Ginger. Er is veel waardering merkbaar voor de installeermethode, de handleiding, de gebruiksvriendelijkheid en de opbouw van het programma, de VAD-helpdesk, het jaarlijkse monitoringrapport, de bekendmaking van de resultaten via diverse kanalen en voor drie van de vier vormingsmodules. De Gingerdata worden vrij veel gebruikt in jaarverslagen. De Gingeraars geven aan dat de vooropgestelde doelstellingen vrij goed worden bereikt.

Maar naast deze algemeen positieve resultaten zal VAD de nodige aandacht besteden aan het wegwerken van de minder sterke punten die de Gingeraars aangeven, zoals de twijfels bij het invullen van het activiteitenblad, het amper benutten van de helpfunctie en de verwerkingsmogelijkheden, het beperkte gebruik van Ginger voor evaluatiedoeleinden en de eerder lage participatie aan Gingervormingen. Om van Ginger een nog beter product te maken, zal in 2005 gewerkt worden aan het wegwerken van deze zwaktes.

5. Rapport Gingermonitoring 1999-2003

Het jaarlijkse monitoringrapport geeft een goed beeld van een registratiejaar. Het is een soort momentopname van wat er zich op het vlak van alcohol- en drugpreventie afspeelde. Maar het is ook interessant om de monitoringresultaten eens over een langere periode te beschouwen. Dat heeft VAD nu gedaan. Eind januari verschijnt een VAD-publicatie over de Gingerresultaten 1999-2003. Van de laatste vijf Gingerjaren wordt het monitoringbeeld opgehangen: welke resultaten springen het meest in het oog, welke evoluties zijn opmerkelijk, waar werken respectievelijk de lokale, de regionale, de Vlaamse preventieactoren? Voorts wordt stilgestaan bij mogelijke achterliggende factoren die het monitoringbeeld beïnvloeden. Tot slot wordt een hoofdstuk gewijd aan de resultaten van de Gingerevaluatie en de strategieën om Ginger nog te verbeteren.
Het rapport is vanaf januari te bestellen bij de documentatiedienst van VAD, met vermelding van bestelcode ALR03 (02/423.30.00 of via http://www.vad.be/documentatie/bestelbon.asp). De kostprijs ligt nog niet vast, maar zal zeker niet meer dan 10 Euro bedragen.

6. Jaarlijks Gingerrapport in een nieuw kleedje

Het volgende jaarlijkse Gingerrapport verschijnt in een nieuw formaat. De vorm zal eerder geënt zijn op die van de VAD-dossiers. Ook inhoudelijk zal er iets veranderen. Het volume van het rapport zal verminderen. Er wordt meer gebalde informatie in tekstvorm gebracht en minder cijfers, tabellen en grafieken. Die worden in een bijlage gestoken. Kortom, het Gingerrapport zal voortaan toegankelijker en leesbaarder zijn.

7. Alles van Ginger in één map!

In 2005 krijgt elke participant aan Ginger een verzamelmap waarin alle documenten over Ginger verzameld kunnen worden: nieuwsbrieven, handleiding, artikels, enz. De bestanden van het programma zullen er ook in zitten, zodat installeren telkens mogelijk is.

8. VAD verhuist

Vanaf 21 december is VAD gehuisvest in het nieuwe onderkomen (Vanderlindenstraat 15 te 1030 Brussel). Alle schriftelijke post moet dus voortaan naar dat adres worden gestuurd. De telefoonnummers en e-mailadressen veranderen niet.

Ziezo, zo zijn jullie weer op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het vlak van Ginger. Ik wens jullie alvast een leuk en knus eindejaar toe.
Vriendelijke groeten,

Johan Rosiers